

Camí Ral⁶¹

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Març de 2026 número 61

Ajuntament
de **COPONS**

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons
Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura
Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013
Correu electrònic: camiral.copons@gmail.com
Disseny i maquetat: espaiGràfic, Igualada
Dipòsit legal: B-7571-96
Tiratge: 200 exemplars

Publicació periòdica

Imatge portada: Reis de Copons 2026 **Foto:** Marcel·la Solé Tomàs
Consell Editorial: Conxita Fàbregas, Montse Salvador i Sergi Bueno

Sumari

- 4 Què s'està fent...Un semestre ple d'activitats
- 6 Què s'està fent...Noves propostes
- 8 Resultats de la consulta ciutadana sobre el cobriment de la pista esportiva
- 10 La cisterna o bé la dinamo i la turbina
- 12 La venda del castell de Copons en un pergami del segle XI
- 14 Entrevista a l'Antònia i la Petronila, les àvies de Cal Sant Guim
- 16 El piano: disciplina, hobby i vida
- 17 El pa de veritat: Ofici, salut i memòria
- 18 La Fira Singular de Cultura Artesana es consolida amb la implicació del poble
- 19 El Festival Mort de Riures.....
- 20 Pa (del forn de Copons) amb tomàquet (de Copons)
- 22 Festa Major Estiu 2025
- 24 Torna el grup de teatre, carregat de crims i sorpreses
Doble concert de Nadal de la Copons Band
- 25 Il Calçotada popular
- 26 Ànimes Copons
- 27 El dolç gust del Carnestoltes
- 28 Bastons a tot ritme: Les actuacions dels Bastoners
- 29 Des de l'ADF
- 30 Nit De Reis A Copons
- 31 La Nova Estrella
La colònia de gats: convivència, respecte i responsabilitat
- 32 Marxa Nòrdica
- 33 Les tardes de dijous, Ping-Pong a la Sala Polivalent
- 34 Resum de fets, activitats i actes del juliol de 2025 a febrer de 2026
- 36 El picot garser gros
- 38 Similia
- 39 Transports i telèfons d'interès
- 40 Carnestoltes a La Barraca 1996

Camí Ral⁶¹

Millor publicació periòdica
d'àmbit local

SANT FELIU
DE LLOBREGAT - 1997
Millor butlletí municipal de l'any

Nova etapa, mateix esperit

Durant més de trenta anys, *Camí Ral* ha estat molt més que una revista. Ha estat un punt de trobada, un espai de memòria col·lectiva i una finestra oberta a la vida del nostre poble.

Avui volem començar aquestes línies amb un **agraïment sincer i profund a l'equip editorial anterior**, na Núria Pons, Elisenda Mercadal, i Maria Gràcia Carreras que durant tres dècades ha sabut construir, consolidar i fer créixer aquest projecte. Gràcies per la dedicació, la constància i l'estima posada en cada número.

Han estat anys en què la revista ha adquirit una personalitat pròpia, amb seccions que avui considerem imprescindibles, amb una mirada atenta al que passa al nostre entorn i amb una voluntat clara de preservar la història, les tradicions i les veus del poble. Sense aquesta feina sostinguda, rigorosa i generosa, *Camí Ral* no seria el referent que és avui.

Ara iniciem una **nova etapa**, amb un nou equip editorial que assumeix aquesta responsabilitat amb respecte i il·lusió. No partim de zero: partim d'una base sòlida, construïda amb anys de compromís i participació.

El nostre propòsit és continuar aquesta trajectòria i, alhora, obrir noves finestres. Volem **fer créixer la revista**, ampliar mirades, incorporar nous articles i sumar noves veus. Convidem persones amb saviesa, experiència o expertesa en àmbits diversos a compartir els seus coneixements i reflexions. Creiem que la riquesa d'una revista local rau en la pluralitat de perspectives i en la capacitat de teixir comunitat.

Ens mou el desig de mantenir *Camí Ral* com a espai de referència, fidel al seu esperit, però obert als temps que canvien. Continuarem treballant perquè cada número sigui un reflex viu del que som: un poble amb història, amb cultura i amb futur.

Gràcies a totes les persones que, al llarg dels anys, heu escrit, fotografiat, suggerit i participat. I gràcies també a qui, a partir d'ara, vulgui sumar-s'hi.

Aquesta nova etapa és continuïtat, és renovació i és, sobretot, comunitat.

El nou equip editorial de *Camí Ral*

Conxita, Montse i Sergi

Consell editorial sortint: Maria Gràcia Carreras, Elisenda Mercadal i Núria Pons

Durant aquest últim semestre, des de l'Ajuntament s'han dut a terme diverses activitats i serveis amb l'objectiu d'oferir propostes culturals, esportives i socials adreçades a tots els veïns i veïnes del municipi, així com d'impulsar noves iniciatives que contribueixin a la cohesió social i a la dinamització del poble.

Cursets de natació i aquagym

Com cada any, amb l'arribada de l'estiu es va obrir la piscina municipal, fet que permet oferir activitats adreçades a diferents col·lectius. Durant la temporada es van organitzar sessions d'aquagym i cursets de natació, dirigits per monitors especialitzats, que van tenir una molt bona acollida. La piscina esdevé també un espai de trobada i relació social durant els mesos d'estiu.

Curs d'Intel·ligència Artificial

Inicialment plantejat com una única sessió, el curs va tenir una molt bona acollida i, a causa de l'interès generat, es va ampliar a dues jornades. La formació va anar a càrrec de l'Oriol Martí Carreras, que la va impartir de manera voluntària i altruista, amb l'objectiu d'apropar el coneixement sobre la intel·ligència artificial i les seves aplicacions a la ciutadania.

Mostra Hortícola del Tomàquet de Copons

Un any més, es va celebrar la Mostra Hortícola del Tomàquet, una jornada festiva que va omplir el poble d'activitat, bon ambient i una elevada participació al llarg de tot el matí.

El programa va incloure el mercat de productors, la descoberta del poble a través d'un itinerari, tallers i jocs infantils, activitats educatives vinculades a l'agricultura i la sostenibilitat —com la cuina solar i el compostatge—, així com concursos, exposicions i propostes lúdiques per a tots els públics.

La jornada es va completar amb el concert vermunt a càrrec del grup *El Persianas y los Influencers Muertos*, que va reunir veïns i visitants en un ambient distès i festiu, i amb diversos espais de trobada al voltant de la gastronomia del tomàquet.

Aquesta edició s'ha pogut dur a terme gràcies a una subvenció de la Diputació de Barcelona i a la implicació de les entitats, col·laboradors i veïnat que la van fer possible. Des de l'Ajuntament volem agrair la bona acollida i la participació de tothom.

Representació teatral "Seny i Rauxa"

Espectacle que combina humor, crítica social i reflexió sobre la vida quotidiana, interpretat per Jordina Biosca, que va apropar el teatre al municipi en un format proper i accessible. Aquesta proposta, facilitada pel Bibliobús Montserrat, va generar moments molt divertits i alhora reflexius per al públic de totes les edats.

Ping pong a la sala polivalent

Cada dijous, de 19 a 21 h, un grup de voluntaris es reuneix a la sala polivalent per jugar a ping pong. L'activitat és oberta a tothom i no cal inscriure's prèviament: qui vulgui pot unir-se en qualsevol moment i passar una estona divertida i activa.

Microgimnàstica

Activitat que va començar a l'octubre, com cada any, i que es realitza durant tot el curs amb sessions dos dies a la setmana, dirigides per Carina Alcoberro. Està oberta a tothom, i els participants es poden apuntar en qualsevol moment a l'Ajuntament. L'activitat està especialment pensada per a la gent gran, amb l'objectiu de fomentar la mobilitat, el benestar físic i la salut.

Posa't en forma

Iniciativa oberta a tothom, impulsada per veïns i veïnes del municipi. Les sessions, dirigides per Pol Jato, es duen a terme els dilluns i dimecres, de 20 h a 21 h, durant tot l'any. El lloc varia segons la climatologia, a la pista poliesportiva o a la sala polivalent. Les persones interessades poden informar-se directament assistint a les sessions als espais indicats.

Fira Singular de Cultura Artesana

Un any més, la fira va ser un èxit, omplint els baixos del poble d'oficis artesans, creativitat i propostes de qualitat. Va permetre posar en valor la cultura artesana contemporània i generar espais de trobada entre veïns, artesans i visitants, contribuint a dinamitzar el municipi i a reforçar la identitat cultural de Copons.

La fira forma part del projecte *Anoia en Transició*, que uneix els municipis de Copons, el Bruc, la Llacuna i Sant Martí de Tous, i posa en valor els oficis tradicionals i la creativitat dels artesans i artesanes de la comarca. La iniciativa ha estat possible gràcies al suport dels municipis participants, del Consell Comarcal de l'Anoia, i la Diputació de Barcelona.

Sessió participativa sobre la possible coberta de la pista poliesportiva

Sessió informativa i participativa en què es va presentar la proposta de coberta de la pista poliesportiva, i on la ciutadania va poder debatre també altres temes d'interès del poble. Durant la sessió es va explicar l'enquesta que es va dur a terme les setmanes posteriors, amb l'objectiu de recollir el parer veïnal abans de prendre decisions.

En aquesta mateixa revista s'hi presenten els resultats de l'enquesta i les valoracions recollides.

Xerrada "Petjades (In)visibles: veus i vivències de les persones grans LGTBI"

Sessió que va incloure la projecció del documental *Petjades (In)visibles* i el testimoni de Lluís Rambla, membre del col·lectiu LGTBI, que va compartir les dificultats i vivències al llarg de la seva vida. L'activitat va generar un espai de reflexió i diàleg, amb la participació de la Fundació Enllaç i el suport de la Diputació de Barcelona.

Festa de la Castanyada

Celebració amb sopar popular, panellets i castanyes, que va reunir un gran nombre de participants. L'acte va incloure el monòleg d'Edu Mutante, que va connectar molt amb el públic, oferint una tarda-vespre plena de diversió, convivència i participació ciutadana.

Novembre de Teatre

Gràcies a la subvenció de cultura de la Generalitat de Catalunya, es va poder programar una nova temporada de teatre, aquest any concentrada al mes de novembre, amb dues obres de gran qualitat: *Dones de flors i herbes*, de la companyia La Fanga Escènica, que explora les relacions humanes, les emocions i la connexió amb la natura combinant humor i sensibilitat; i *Pompeu Fabra s'escriu amb ce trencada*, de Terra Teatre, que homenatja la figura de Pompeu Fabra i reflexiona sobre la llengua i la identitat cultural en un format amè i divulgatiu.

Espectacle "Le Voyage"

El 18 de desembre, amb motiu del Dia Internacional del Migrant, es va dur a terme la representació de l'espectacle *Le Voyage*, a càrrec de la companyia JAM, finançada mitjançant un fons de prestació de la Diputació de Barcelona, amb l'objectiu de fomentar la reflexió sobre la migració, l'exili i l'acollida. L'activitat va consistir en un espectacle visual i sense text que combina teatre gestual, moviment i humor per explicar el viatge d'un personatge obligat a deixar casa seva des d'una mirada sensible i accessible.

Mercat de Nadal

Durant el cap de setmana es va celebrar el Mercat de Nadal, que va comptar amb parades de productes artesanals i una àmplia varietat d'activitats adreçades a tots els públics. Al centre de l'espai hi havia una gran foguera que va aportar caliu en un cap de setmana marcat per les baixes temperatures, així com un arbre dels desitjos que va convidar a la participació del públic.

El públic va poder gaudir del Caga Tió gegant, dels tallers infantils conduïts per la Teresa Múnera i l'Elena Gudayol, dels jocs de fusta per a la canalla i de diversos tallers oberts impartits pels mateixos artesans. L'espai també va comptar amb una pizzeria, que va complementar l'oferta gastronòmica formada per caldo de Nadal, torrades amb all i oli i un tast de vins d'Anna Rosell.

En l'àmbit cultural, el Mercat va acollir les actuacions del Cor Galindaines, amb interpretació de nades; de l'espectacle *L'Actitud*, de la companyia JAM; del *Teatrinu*, del Teatre Nu; i d'una actuació de balls de Bollywood solidaris amb La Marató, que van aportar alegria, dinamisme i moments molt especials a tots els assistents.

El Mercat de Nadal va registrar una elevada afluència de públic al llarg de tot el cap de setmana, consolidant-se com una cita molt esperada al municipi. Totes les activitats programades van tenir una gran acollida i participació, fet que en posa de manifest l'èxit i el bon funcionament de l'esdeveniment, que es va poder dur a terme gràcies a una subvenció de la Diputació de Barcelona. 🌸

Equip de govern

Creació del Club de Lectura

Aquesta iniciativa neix de l'impuls veïnal i és oberta a tota la població, amb la voluntat de fomentar l'hàbit lector i afavorir l'intercanvi d'opinions entre els participants.

Per unir-s'hi, es pot escanejar el codi QR del cartell informatiu que esta penjat a l'Ajuntament.

Servei de podologia

A partir del mes d'octubre, el municipi compta amb un nou servei de podologia al consultori mèdic, ofert pel podòleg David Díaz. El servei està disponible tant a través del Servei Català de la Salut com de manera privada.

Les consultes es fan amb cita prèvia, i per demanar hora només cal trucar a l'Ajuntament. Una oportunitat per cuidar la salut dels peus de manera professional, còmoda i propera.

Servei de fisioteràpia

Amb l'inici del nou any, el municipi incorpora un nou servei de fisioteràpia de caràcter privat al consultori mèdic, a càrrec de Geòrgia Domènech. El servei es posa en funcionament a partir del mes de gener, amb sessions quinzenals els dijous a la tarda, de 16.00 a 20.00 h.

Les consultes són amb cita prèvia, i per demanar hora cal trucar a l'Ajuntament.

Reobertura de la perruqueria

Durant el mes de novembre s'ha inaugurat al municipi el nou establiment de perruqueria *Wonder Estilistes*, una iniciativa que forma part de l'estratègia de dinamització del poble mitjançant el comerç de proximitat.

Aquest projecte, impulsat amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona, contribueix a ampliar l'oferta de serveis per als veïns i veïnes i a reforçar l'activitat econòmica local.

Wonder Estilistes ofereix un servei professional i proper, adaptat a les necessitats de cada client, amb serveis de tall, pentinat i tractaments capil·lars. Es pot demanar hora a través de l'aplicació Booksy o trucant al 648 75 37 84. Us animem a descobrir aquest nou servei i a donar suport al comerç local.

Campanya "Copons et serveix"

Iniciativa de suport i dinamització del comerç local per fomentar el consum de proximitat i reforçar el teixit comercial de Copons. La campanya posa en valor la qualitat, la proximitat i el tracte personal dels establiments locals.

L'objectiu és que els veïns i veïnes apostin pel comerç del poble i atreure persones dels municipis de l'entorn. La iniciativa s'ha pogut dur a terme gràcies a una subvenció de la Diputació de Barcelona i contribueix a dinamitzar l'economia i la vida social de Copons.

Equip de govern

Campanya "Copons et serveix"

La campanya "Copons et serveix" és una iniciativa de suport al comerç local, realitzada dins de la subvenció de la Diputació de Barcelona per al comerç essencial. Té com a objectiu fomentar el consum de proximitat, reforçar el teixit comercial i posar en valor la qualitat i el tracte personal dels establiments del municipi.

Gràcies a la subvenció, s'ha pogut dur a terme la campanya de sensibilització amb la participació de Cal Turull, La Vinya, Forn de Pa, Celler Anna Rosell i Perruqueria Wonder Estilistes, així com l'enquesta de satisfacció ciutadana que ha ajudat a consolidar i valorar el Forn de Pa de Copons (El Pa del David).

L'objectiu global és reforçar l'aposta dels veïns pel comerç del poble i atreure persones dels municipis de l'entorn, consolidant així el comerç de proximitat i la vida al municipi.

Gràcies a la subvenció, s'ha pogut dur a terme la campanya de sensibilització amb la participació de Cal Turull, La Vinya, Forn de Pa, Celler Anna Rosell i Perruqueria Wonder Estilistes, així com l'enquesta de satisfacció ciutadana que ha ajudat a consolidar i valorar el Forn de Pa de Copons (El Pa del David).

Resultats de l'enquesta sobre el Forn de Copons (El Pa del David)

- **Participació i ús:** 101 respostes; gairebé tres de cada quatre persones compren com a mínim un cop per setmana.
- **Valoració global:** molt positiva; destacada la qualitat del pa i dels productes, així com el bon tracte i atenció. El forn és percebut com un servei essencial i element de cohesió social.
- **Àmbits de millora:** diversificació de productes, ajust d'horaris i adaptació del servei a les necessitats del poble.
- **Conclusió:** alt grau de satisfacció ciutadana i bona base per continuar millorant i consolidant el servei.

RESUM DE SUBVENCIONS D'INVERSIÓ (Any 2025)

1. Diputació de Barcelona

1.1. Condicionament d'equipaments esportius – Equipaments 2030 Import: 2.075,42 €

Actuacions de manteniment i millora dels equipaments esportius municipals, amb la compra de xarxes de bàsquet i futbol, material de tennis de taula i altres elements necessaris per garantir el bon ús de les instal·lacions.

1.2. Actuacions de seguretat viària urbana Import: 7.790,00 €

Execució del projecte "Millora de la seguretat viària a l'entorn escolar de Copons", realitzat per Taller Àuria SCCL, amb l'objectiu de conscienciar sobre la perillositat del trànsit en hores punta d'entrada i sortida de l'escola, especialment en una zona amb corba i visibilitat reduïda on no és possible estacionar ni aturar vehicles.

1.3. Suport a la inversió en mercats municipals i locals comercials Import: 13.841,95 €

Actuació destinada a donar suport al desenvolupament de la nova per-ruqueria de Copons, fomentant l'activitat econòmica i els serveis de proximitat.

1.4. Adaptació a l'emergència climàtica Import: 23.340,00 €

Instal·lació de plaques fotovoltaïques a la Sala Polivalent municipal, executada per Serveis Energètics Integrals Anoia, contribuint a la reducció del consum energètic i a la transició energètica del municipi.

1.5. Programa General d'Inversions 2024–2027 Import: 179.522,47 €

Execució d'actuacions al clavegueram del carrer Mur (empresa Aigua de Rigat), consolidació del Molí del Mig i previsió de redacció d'un tercer projecte pendent de definir, dins del marc de fins a tres projectes sostenibles.

1.6. Programa sectorial de millora de les xarxes d'aigua Import: 100.000,00 €

Fons incondicionat destinat a millores estructurals de la xarxa d'aigua municipal: adequació i millora del dipòsit Mina Bonamossa, impermeabilització parcial de la bassa de dalt, millora del pou, bombes i xarxa. Actuacions executades per Aigua de Rigat i Boscirem.

1.7. Museïtzació, documentació i recerca d'espais patrimonials Import: 16.492,70 €

Museïtzació del molí d'oli del Molí del Mig de Copons, amb reproducció en acer Corten dels elements de maquinària malmesos pel pas del temps i explicació del funcionament històric del molí.

1.8. Suport als mercats de Nadal Import: 40.000,00 €

Finançament íntegre del Mercat de Nadal de Copons, amb l'objectiu de crear un model innovador, sostenible i arrelat al municipi, fomentar l'activitat econòmica, impulsar el comerç local, atraure visitants de municipis veïns i incentivar la participació ciutadana, complint alhora els requisits obligatoris establerts per la convocatòria.

1.9. Renovació de vehicles i equips – Agrupació de Defensa Forestal (ADF) Import: 11.100,00 €

Subvenció destinada a la renovació de mitjans d'extinció d'incendis de l'ADF de Copons: motobomba, remolc, llança forestal, moto serra i altre material essencial per a la prevenció i resposta davant incendis forestals.

2. Generalitat de Catalunya

2.1. Mitigació i adaptació al canvi climàtic (2023–2024–2025) Import: 30.199,18 €

Execució d'actuacions d'ombregat artificial en diversos espais públics del municipi: plaça Ramon Godó, zona del bar de la piscina municipal, pati de l'escola municipal i entorn de Cal Turull.

2.2. Mitigació i adaptació al canvi climàtic – Fase II millora xarxa d'aigua Import: 328.857,46 €

Finançament de la fase II de la millora de la xarxa d'aigua de Copons, incloent dues actuacions d'elevat cost: la canonada entre el dipòsit del cementiri i el dipòsit de Sant Pere, i la impermeabilització de la bassa de dalt. Actuacions executades per Aigua de Rigat i Boscirem.

2.3. Adquisició i substitució de maquinària ADF Import: 24.986,50 €

Adquisició d'una cuba nova de 3.000 litres per reforçar els mitjans operatius de l'Agrupació de Defensa Forestal.

Import total de les inversions subvencionades

**Total subvencions d'inversió gestionades:
778.205,68 €**

Ressenya institucional

Aquest volum d'inversions ha estat possible gràcies a una intensa tasca de planificació, tramitació administrativa, coordinació tècnica i seguiment per part de l'Ajuntament de Copons. Cal destacar l'esforç sostingut dels treballadors municipals i dels càrrecs electes, que han fet compatible la gestió ordinària del municipi amb la preparació, execució i justificació de múltiples projectes d'inversió, molts d'ells d'elevada complexitat tècnica i administrativa, contribuint de manera decisiva a la millora dels serveis, les infraestructures i la qualitat de vida de la ciutadania.

Equip de govern

Resultats de la consulta ciutadana sobre el cobriment de la pista esportiva

Després de la sessió informativa i de l'enquesta ciutadana sobre el possible cobriment parcial de la pista esportiva, des de l'Ajuntament volem compartir una valoració global de les opinions recollides.

En total han participat 45 veïns i veïnes, una xifra significativa per a un municipi de les dimensions de Copons, que permet tenir una visió àmplia i diversa de les opinions existents.

Les respostes mostren una diversitat de punts de vista pel que fa a la necessitat del cobriment, sense un consens clar. Hi ha persones que el veuen com una millora clara per al poble mentre que altres expressen dubtes o consideren que no és una actuació prioritària. Aquesta pluralitat reflecteix diferents maneres d'entendre l'ús dels espais públics i les inversions municipals.

Entre els principals arguments a favor del cobriment, molts veïns i veïnes destaquen la protecció contra la pluja i el sol, que permetria garantir l'ús de la pista durant tot l'any. També es valora la possibilitat de disposar d'un espai més polivalent, apte no només per a l'activitat esportiva, sinó també per a actes, trobades i activitats comunitàries.

Un altre motiu que apareix als comentaris és la millora del confort i la seguretat, especialment per a infants i persones grans, així com la protecció del paviment i de les instal·lacions, fet que podria reduir el desgast i el manteniment a llarg termini.

Al mateix temps, una part important de les opinions expressen preocupació per l'impacte visual i paisatgístic, especialment tenint en compte la ubicació de la pista a l'entrada del poble. En aquest sentit, moltes aportacions insisteixen que, si el projecte avança, caldrà un disseny molt integrat a l'entorn, amb materials adequats i una alçada i volum ajustats.

La possibilitat d'incorporar plaques fotovoltaïques es percep majoritàriament com un valor afegit en termes de sostenibilitat i aprofitament d'un espai existent, tot i que no és un element determinant per a totes les persones participants.

Finalment, diverses aportacions apunten a la importància de continuar parlant i treballant el projecte de manera compartida, proposant espais de debat o una possible comissió del seguiment abans de prendre decisions definitives.

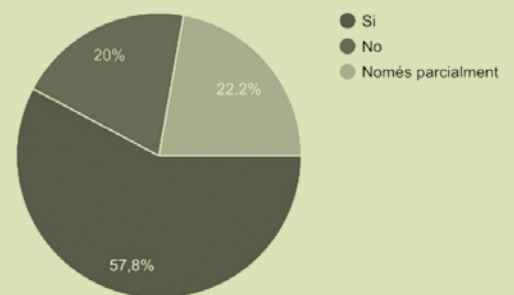
Des de l'Ajuntament recollim totes aquestes opinions amb el compromís de continuar informant, escoltant i treballant el projecte amb criteris de transparència, participació i interès general.

Gràcies per la vostra implicació i participació.
Equip de govern

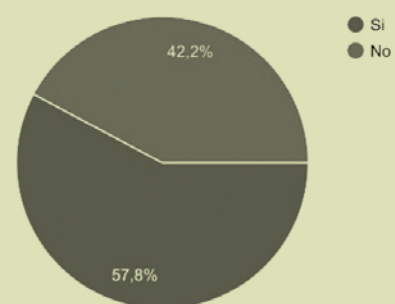

Sessió participativa

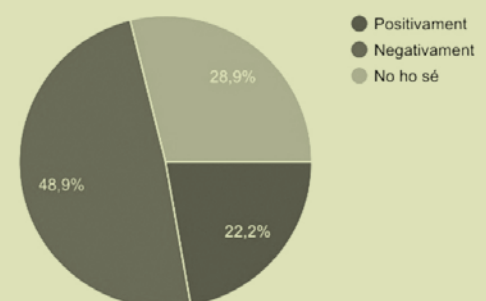
1. Coneixes el projecte de cobriment parcial de la pista esportiva de Copons?

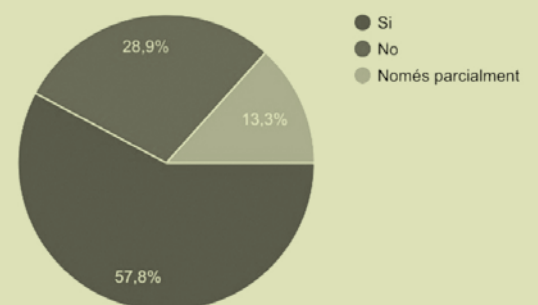
2. Consideres necessari el cobriment parcial de la pista esportiva?

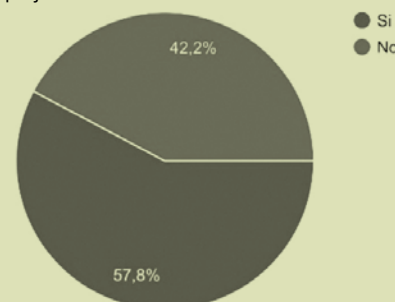
4. Creus que el cobriment afectarà positivament o negativament l'entrada del poble des del punt de vista paisatgístic?

5. Et preocupa l'impacte visual del cobriment?

6. T'agradaria que es crees una comissió de seguiment per parlar del projecte?

Fer poble: una responsabilitat compartida

El nostre és un municipi petit, de poc més de 350 habitants, amb uns recursos limitats tant en pressupost com en personal. Aquesta realitat fa que fer poble i col·laborar no sigui només un gest de bona voluntat, sinó una responsabilitat compartida i una peça clau perquè el municipi funcioni correctament i pugui avançar.

Des de l'Ajuntament volem agrair sincerament la tasca de tots aquells veïns i veïnes que, de manera desinteressada, contribueixen al dia a dia del poble. Iniciatives com el grup veïnal de WhatsApp d'autoestop, creat per facilitar la mobilitat entre veïns, la cura de les jardineres, l'escombrada d'alguns carrers, el manteniment de la zona dels recs als horts per part dels hortolans, així com els consells i l'experiència que ens aporta la gent més gran i antiga del poble, són exemples clars de compromís i solidaritat. A tot això s'hi suma la col·laboració en l'organització de festes i fires i la feina imprescindible de les persones que formen part de les associacions locals, que mantenen viu el teixit social del municipi.

Alhora, és important tenir present que, en un poble com el nostre, determinades actuacions requereixen diàleg, entesa i col·laboració

per poder-se dur a terme de la manera més eficient possible. Com s'ha pogut veure recentment en algunes obres, com la impermeabilització de la bassa de dalt, la manca de col·laboració ha acabat repercutint en un augment del cost i del temps d'execució, fet que afecta el conjunt del municipi i el seu pressupost limitat.

Per sort, aquestes situacions són puntuals. La gran majoria de veïns i veïnes demostren dia a dia una actitud responsable i compromesa amb el bé comú, entenent que les decisions compartides i la col·laboració mútua beneficien tothom.

Continuar fent poble vol dir sumar esforços, ser conscients de les limitacions que tenim i treballar plegats perquè el nostre municipi continuï sent un lloc acollidor, cuidat i ple de vida.

Equip de govern

La cisterna o bé la dinamo i la turbina

Montserrat Galí Segués

A la masia passen els dies i les estacions ràpidament. El final de la tardor i l'inici d'hivern han estat durs: molta boira, poca pluja, glaçades, fred, vent... Que el dia és curt ja ho diuen les dites: “A l'hivern, les tardes se les menja el llop” “El sol, a l'hivern emmandrat, es lleva tard i s'acota aviat!”.

La mare sempre somnia que fan una cisterna que recull l'aigua del besant nord de la casa. Somnia amb una cisterna alta per poder fer arribar l'aigua, pel seu propi pes, a la cuina. Així no haurien de carretejar tot el dia aigua del pou i de la bassa.

Aquesta idea era un projecte que l'àvia i la mare el treien sovint a la conversa fins que van aconseguir que es comprometessin a fer-la amb els diners de la collita de blat.

Però durant l'hivern eren els dies curts i les nits molt llargues el que més pesava en el dia a dia dels nostres amics.

Les espelmes i els llums d'oli, amb la seva llum tan minsa i parpellejant feia endormiscar al més eixerit. El llum de carbur ja era una altra cosa; tenia més vida, però calia preparar-lo: barrejant el carbur, que feia una forta olor, amb aigua perquè produeixi el gas que crema, l'acetilè.

Les tardes fosques, a la vora del foc, es feien llargues. L'àvia i la mare encara s'entretenien fent mitja o mitjons, però a tots els costaven de passar. Sopar d'hora i anar al llit era el més convenient.

Un vespre, mentre l'avi trenca unes quantes ametlles tot esperant el sopar, el pare explica:

—A Can Gorina han posat una turbina i una dinamo per fer llum. No els dona llum per a tot el dia, però almenys tenen un parell d'hores il·luminades, que, amb les llargues vesprades que tenim a l'hivern són un bon consol. —La mare prompte fica cullerada:

—Caram dues horettes de llum en mig del vespre, ja hi firmo ara mateix!

—Sí, sí, els hiverns són llargs i amb moltes hores de fosca, ho hem de mirar això. —continua l'avi. L'àvia i els dos xicots també hi estan d'acord. El pare exposa:

—Demà hem d'anar al poble a ferrar l'Escapçada (la mula) i a comprar segó per les gallines, ens podem arribar a Can Gorina i informar-nos.

L'endemà a l'hora de dinar tots esperen les noves. El pare i el Roc expliquen:

—Per poder fer llum cal que l'aigua empenyi les culleres o rodets d'una turbina i els faci rodar. Per aconseguir-ho l'aigua ha de caure, amb un raig fi, des de certa altura. Com més altura millor. La turbina envia, a través d'una corretja el moviment a una dinamo, situat ben amunt per no rebre esquitxos de l'aigua, i aquesta converteix la rotació en corrent continu. —apunta el pare i en Roc continua:

—Nosaltres tenim aigua, que recollim a la petita resclosa de la riera, i ens arriba a través del rec a la bassa. La nostra bassa no és massa gran però suficient per tenir aigua per l'hort, per rentar en el safareig i per abeurar als animals. A més a més, a l'hivern, necessitem poca aigua per l'hort.

—I on haurem de posar la turbina i la dinamo? —els talla l'avi. El pare prossegueix:

—Tot pujant amb en Roc hem pensat que al costat de la bassa hi ha un tros petit de terra, enfonsat, on no hi fem res, el podríem rebaixar i construir-hi una petita barraca per posar-hi la turbina, la dinamo penjada del sostre i les connexions. La rebaixaríem perquè quedés força més baixa que la bassa i

Turbina (dissenyada, fosa i muntada pels avis del Gelabert a mitjans del segle XX)

l'aigua i pogués caure amb força fins a la turbina. —i el Roc segueix:

—De la bassa a la turbina l'aigua ha d'anar conduïda per un tub, que haurem de fer sortir de la part baixa de la bassa, perquè tingui la pressió, i l'aigua que surti de la turbina la podem conduir cap a la riera de nou.

—Però gastarem molta aigua! Ara som sis de colla i sobretot als nois us agrada rentar-vos ben sovint —diu la mare i el pare contesta:

—Sí, és el preu de la llum! Encara que també podríem construir una segona bassa per recollir l'aigua. I en Miquel ràpidament afegeix:

—Millor fer una bassa, sobretot de cara a l'estiu.

—I quantes hores de llum tindríem amb tot això que expliqueu? —demana l'àvia

—Potser 3 hores i... sabeu què? Que també poden escoltar la ràdio!

En dir això, en Roc va rebre un fort aplaudiment de la mare i l'àvia.

Segons havien explicat, si ells es feien la barraca, no els sortia massa car. Els de Can Gorina van trobar una dinamo i una turbina en un drapaire del cap de comarca, era de segona mà i els funcionava molt bé.

Ara, però tenen un dilema: que calia fer? Una segona cisterna per tenir aigua a la cuina o posar la turbina i la dinamo per poder tenir unes hores de llum?

A la mare i l'àvia no els és fàcil de triar. Els quatre homes ho entenien, ja que els hi anava la manduca, però, tenir llum a la nit i sentir la ràdio els feia molta il·lusió a tots.

Cadascú donava els seus arguments. I cada dia hi havia proposicions noves. Un vespre la mare il·lusionada digué:

—Ara ja posen llum a alguns pobles i potser també en posaran en el nostre i podrem fer arribar l'electricitat fins a la masia!

—Més d'hora o més tard posaran electricitat al poble, però, ja sé del cert que del poble fins a les masies cal fer una línia elèctrica, a més a més del comptador de la llum, el contracte, i el consum, i tot s'ho ha de pagar cada masia.

Això va ser una galleda d'aigua freda per la mare que ja es pensava haver pogut decantar als homes cap a la cisterna i tenir l'electricitat també assegurada.

Diuenge es llevà ben boirós, no es veia ni a dos metres de distància. Deien: *Ja amollarà!* Però en tot el dia no van veure un burro a tres passes. La vesprada fosca va caure molt aviat i semblava que tot el dia hagués sigut nit. Estan asseguts vora el foc l'àvia, amb gran parsimònia, a fi que tots l'escoltessin, diu:

“A l’hivern, les tardes se les menja el llop”

“El sol, a l’hivern emmandrat, es lleva tard i s’acota aviat!”

Dinamo del Gelabert

—Mireu..., jo us haig de confessar una cosa... Tinc un raconet guardat de fa molts anys. —tots van quedar bocabadats —Són diners de quan anava a vendre al mercat, ja que a més a més dels ous, els conills... de la masia, hi venia herbes boscanes i mitjons de llana que feia jo. No són molts diners, però, per començar a fer guardiola per la dinamo i la turbina pot ser un començament. —la mare també afegí:

—Jo tinc alguns diners guardats que la mare (l'àvia Dolors) m'ha anat donant quan és el meu sant. Com que no soc capriciosa encara en tinc, els posaré a la guardiola per la llum!

—«Caram, quina sorpresa! —exclamà en Roc —Qui té més tresors amagats?

De més diners ocults no en van sortir, però en Miquel s'afegeix als donatius:

—Jo no tinc ni cinc cèntims, però em conformo a menjar pa amb oli, sense res més, per esmorzar i berenar.

I així va ser com van començar a buscar una turbina i una dinamo de segona mà, varen començar a rebaixar el costat de la bassa, a buscar pedres, a buscar pins per fer de bigues i lloses per la teulada...

—*! la cisterna?* —prega la mare passats uns dies. I el pare contesta:

—L'hivern és llarg i és quan a pagès tenim menys feina. Tindrem temps per fer-ho tot.

La barraca per la turbina i la dinamo ja estava enllestida. Van posar també lloses a terra per recollir l'aigua sobrerera i decantar-la enfora. L'avi, que era molt traçut i bon fuster, amb uns taulons i unes quantes llates de fusta va fer la porta, calia tancar-ho bé.

Buidaren la bassa per poder instal·lar un tub llarg que connectés el fons de la bassa amb la barraca.

Trobaren la turbina i la dinamo i entre estalvis de l'àvia i la mare i alguns dinerets afegits van poder pagar-ho i comprar la corretja, el cable elèctric, aïllants, interruptors, bombetes... i van començar a fer la instal·lació. Cobriren la turbina amb una campana feta de xapa per evitar els esquitxos. Fent les proves per afinar el raig d'aigua del tub sobre el rodet ja havien quedat molls com ànecs. Penjar la dinamo a la part alta de la barraca els va costar Déu i ajuda. Com pesava!!!

Aprendre a fer les connexions elèctriques va interessar als dos nois de la casa. Uns pals aguantaven el cable elèctric en el seu camí des de la sortida de la barraca fins a l'entrada de la masia. Van emplaçar una bombeta a la cuina, una al baix de l'escala i una al replà de les habitacions. També un endoll

a la cuina per poder endollar la ràdio, que encara no tenien.

Van decidir fer una festa per inaugurar l'encesa de la llum. Ho farien diumenge i convidarien a l'àvia, els oncles i cosins. Per a tots ells era una novetat.

D'amagat de tothom el pare i en Roc varen fer la prova de la turbina i la dinamo, per veure si funcionaven i si les connexions estaven ben fetes. Va funcionar a la primera i s'ho van guardar en secret.

Diumenge es va llevar rúfol i a mesura que avançava el dia cada cop es veia a venir que cauria un bon patac d'aigua.

En sortir de missa tots cap a la masia a dinar. Primer escudella, i la carn d'olla, la varen passar per un bon sofregit, estava riquíssima (un escaldum). L'àvia Dolors va portar carquinyolis, els feia boníssims, i la mare va fer mató. Una copeta de ratafia i tots fent tertúlia al volt de la taula esperant que es fes foc per encendre el llum.

—*L'encendrem a les 4 de la tarda que ja fosqueja!* Repetia el pare davant la insistència de tothom.

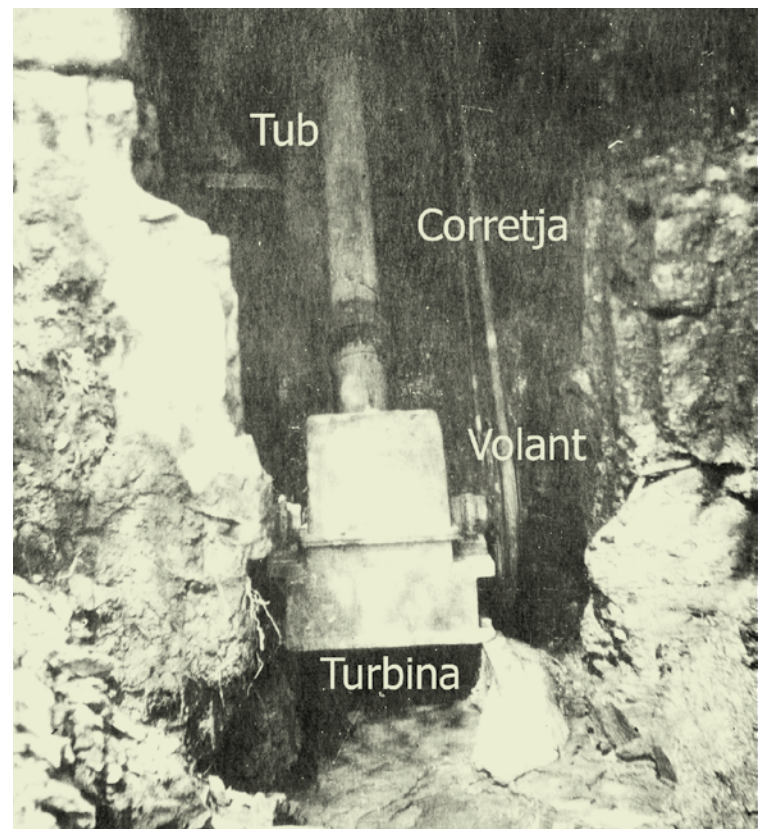
A fora no parava de ploure i cada cop amb més ganes. De cop, un llamp i un tro a tronador! Aquell llamp havia caigut allà mateix. Del llamp al tro no havia passat ni mig segon. Tots quedaren espantats. El pare mira per la finestra de la cuina i exclamà:

—*Maleït llamp!*, ha anat a caure al pal que porta el fil cap a casa!! Està cremant!!

—*No podem fer llum?* —Preguntà l'àvia i l'oncle va respondre:

—*Sembla que no, però això ho redreçarem fàcilment: diumenge vinent podem venir a dinar, fer tertúlia i una inauguració de debò.*

I uns vespres de foscor han donat gran llum i vida a aquella masia de la primèria del segle XX tot rumiant la forma i manera de millorar les condicions de vida al mas. ✿

Fotografia del sota del molí del Gelabert amb la turbina tapada amb una caixa ovalada per evitar els esquitxos i la corretja que conduïa el moviment a la dinamo que era al pis de dalt.

La venda del castell de Copons en un pergamí del segle XI

Pol Sanz Gallego

Actualment, els coponencs i les coponenques sabem que el castell de Copons ja no existeix i que només ha quedat cristal·litzat a la plaça que porta el seu nom perquè era el lloc on estava situat antigament: dalt d'un turó des d'on es dominava bona part del poble i l'antic Camí Ral que unia Igualada amb Calaf i continuava cap a la Seu d'Urgell. Tot i que no n'han quedat restes visibles, sabem que el castell ja existia a inicis del segle XI i que va tenir un paper destacat en la història del poble.

La primera referència documental del castell de Copons data de l'any 1020, quan Guifré de Balsareny el va vendre a la seva muller Ingilberga, qui a la vegada, el 1038 el deixaria per testament al seu fill Guillem de Balsareny, un dels protagonistes del pergamí que avui analitzem. Com veurem a continuació, anys més tard, aquest Guillem de Balsareny —ja sent bisbe de Vic— va vendre el castell que havia rebut a través del testament de la seva mare als comtes de Barcelona.

Abans d'entrar en el contingut del pergamí, convé recordar que des de temps molt antics, els humans sempre hem tingut la necessitat de deixar constància escrita de qualsevol classe d'acord. Al segle XI, els documents no només també certificaven una transacció econòmica, sinó que garantien que l'acord es mantingués al llarg del temps. En un món caracteritzat per successions complexes, drets hereditaris i terres disputades, aquest tipus d'escriptures eren essencials i esdevenien una eina de poder: allò que quedava escrit podia ser llegit, mostrat i defensat davant de tothom.

El pergamí que analitzem es troba custodiat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i tracta, com ja s'ha avançat, sobre la venda que Guillem de Balsareny, bisbe de Vic, va fer del castell de Copons i del territori que en depenia a Ramon Berenguer I i a Almodis, comtes de Barcelona, pel preu de 500 unces d'or de Barcelona. L'intercanvi es va deixar escrit l'11 de juny del cinquè any del regnat del rei Felip I —rei franc—, que equivaldria a l'any 1065 de la nostra era, només quaranta-cinc anys després de la primera referència documental del castell.

El document també ens ajuda a situar-nos en el moment històric perquè hi apareix esmentada la Marca Hispànica, un espai fronterer creat pels carolingis a finals del segle VIII per defensar-se dels musulmans. Malgrat que el 1065 aquesta estructura ja havia perdut la seva funció militar, encara continuava sent un concepte geogràfic que podia legitimar la propietat del castell com a resultat d'un procés de conquesta i ordenació del territori. En aquest sentit, aquest pergamí podria reflectir també el pas d'una frontera militar a un territori plenament integrat, on el castell va deixar de ser principalment una fortalesa de frontera per a convertir-se en un bé patrimonial amb rendes i drets.

Com era habitual a l'època, el text està redactat en llatí, però deixa entreveure alguns topònims de llocs veïns de Copons que ja tenien alguns trets lingüístics catalans com per exemple Rubiono (Rubió), Artesa (Sant Pere d'Ardesa), lorba (Jorba), Albarells, Castellonovo (Castellnou d'Albarells), Viciano (Veciana), Miralies (probablement Sant Salvador de Miralles), Monte Falchono (Montfalcó) i Cirerola (possiblement Cererols, a Rubió).

El pergamí també destaca per la detallada enumeració dels béns que s'hi fa, els límits i els drets que van transferir amb la venda, un fet que reflecteix la necessitat d'evitar malentesos i conflictes, cosa que recorda a les escriptures notariales d'avui en dia:

“En el nom del Senyor, jo, el molt noble pel favor de Déu, bisbe d'Ausona. Beneït sigui en la meua presència el comte de Barcelona, meu senyor Ramon, i la meua senyora Almodis, comtessa.

Per aquesta meua concessió de sepultura votiva i potencial, cedeixo el castell de Copons amb tots els seus edificis, petits i grans, plans i alts, amb les pertinències i les propietats adjacents, juntament amb els camps i vinyes cultivades, els erms, els arbres fruiters, així com els prats, els pasturatges, els molins i els drets d'aigua, les esglésies, les díxies, les primícies i les ofrenes de tot tipus. Tot el que es pugui dir i comptar en quant a aquest castell. Tingueu en compte que tot això es troba dins del comtat d'Ausona, als extrems límits de la Marca Hispànica, al lloc esmentat de Copons, i m'ha estat concedit per successions anteriors i per totes les veus. Té confrontacions des de l'est, al terme de Rubiono i d'Artesa, i també des del sud, als termes de lorba, Albarells, Castellonovo i una altra vila, i d'aquí va fins al límit de Cirerola. De l'ocàs fins al terme de Moro, de circumferència també, amb la línia límit de Monte Falchono, Viciano i Miralies, i arriba al dit límit de Rubiono. Tot el que abasten aquests límits i totes les confrontacions esmentades, cedeixo on i com és. La meua propietat absoluta i lliure amb totes les sortides i entrades per cinquanta unces d'or barceloní que he rebut de vosaltres per preu, i és clar. Per això, per dret meu, transmeto tot això com s'ha esmentat sota el meu domini, per a qualsevol ús que vulgueu donar-li. I qui vulgui pertorbar això, no ho podrà fer de cap manera sense la meua clara autorització. Si jo o qui sigui ho fa, compensarà o farà compensar el doble tot això on es trobi. I després d'aquesta concessió de sepultura, que sempre romangui ferma.

Feta el dia 11 de juny, en el cinquè any del regnat del rei Felip. Guillem, pel favor de Déu, bisbe de l'església d'Ausona, que jo mateix he manat escriure i signar, i he demanat que altres també ho facin.”

Amb aquesta venda, el castell de Copons i el poble van passar a dependre directament de la jurisdicció reial, situació que es va mantenir durant cent trenta-dos anys, fins que van ser cedits al monestir de Santes Creus. A partir d'aleshores, el castell i la vila van anar passant de mans reials a mans privades i viceversa, malgrat que els reis incomplissin reiterades vegades la seva promesa de no separar mai Copons de la monarquia.

El primer exemple arriba quan l'any 1232, tot i que el rei Jaume I havia concedit aquest privilegi de no alienar Copons del patrimoni reial, ell mateix el va donar el 1276 a Joan de Copons. El castell va retornar a la Corona en temps de Pere III el Cerimoniós, però les necessitats econòmiques derivades de la guerra contra Pere el Cruel, rei de Castella, el van portar a vendre novament el castell i la vila a Pere Ramon de Copons. Encara al segle XV, malgrat un nou privilegi de no alienació concedit per Joan I el Caçador, el rei Joan II va tornar a vendre Copons l'any 1474 a Ramon de Copons. A partir d'aquell moment, els seus descendents van exercir la plena jurisdicció sobre la vila fins al segle XVIII, quan Copons va tornar definitivament a mans reials.

Malauradament, en aquella època, ja feia temps que el castell de Copons es trobava en mal estat. El 1608 ja hi ha notícies que el descriuen com a bona part destruït i enderrocat, amb les parets i una torre a punt de caure. Després de la Guerra de Successió Espanyola (1701-1714) el deteriorament encara va ser més gran, i el 1715 només en quedaven la runa dels murs que n'havien format part. Aquell mateix any, Josep Patiño, superintendent de Catalunya, va prohibir que les persones i les institucions de Copons utilitzessin les restes i els terrenys del castell. Tot i això, com és sabut, les pedres del castell van anar desapareixent quan van començar a ser aprofitades per construir cases noves i empedrar carrers. ❀

In nūc dñi ego cllm' grā dei ausonēsis ep̄s. Quidētoꝝ sū ub' domno Ramūdo barchinonēsis comiti seniori
 mo. ⁊ domno Almodi comitisse. ꝑ hāc mee uēdicionis sēpturā. uotūne ⁊ potēcialit' uēdo ub' castrū qđ dī
 copons. cū omib' edificioꝝ instrumētis. paruis ⁊ magnis. prouis ⁊ altis. ⁊ cū tēminis. ⁊ p̄tinēcijs. ⁊ adiacē
 cijs suis. ⁊ cū trās. ⁊ uineis. cultis ⁊ eremis. ⁊ arborib' cūctis. siue cū piatis. ⁊ paschuis. ⁊ paschuaris. ⁊
 molēdinis. ⁊ molēdinarijs. ⁊ aquay decurcionib'. ⁊ cū eccl'is. ⁊ decimis. ⁊ p̄micijs. ⁊ oblacionib' uniuēsis.
 ⁊ qđ dicit ⁊ nūari potest. q̄ntū p̄inet ad ipsū castrū. Sūt qđē hec omīa in ausone comitatu. ī ex
 tremis finib' marchay. cont' iberiā. in loco sup̄dicto d' copons. ⁊ aduenerūt michi ꝑ successione ꝑ
 rētoꝝ mōꝝ. atq; ꝑ om̄s uoces. ⁊ habēt affōtacionē ab oriēte. in tēmino de rubiono. ⁊ d' artesa. De me
 ridie qđ; in tēmino d' iorba. ⁊ d' albarells. ⁊ d' castello nouo. ⁊ d' ulla alta. ⁊ inde sic uadit usq; ad ter
 minū d' euerola. de occiduo uerū. delinūt in termino d' moroꝝ. de curcio uide. collaterat sibi terminū
 d' mōte falchono. ⁊ d' uiciana. ⁊ d' mitalies. ⁊ puadit usq; ad p̄dictū tēminū d' rubiono. Quātū isti
 tēmini ambiūt. ⁊ om̄s sup̄dicte affōtaciones includūt. uēdo ub' ad uim ꝑp̄riū alodiū solide ⁊ libere.
 cū egressionib' ⁊ regressionib' om̄ib'. ꝑꝑt quāq̄etas uicēal' auri barchinonēsis. quas a uob' accepi ꝑ ꝑeū.
 ⁊ ē manifestū. Ideoq; d' nō iure trado hoc totū sic ē sup̄dictū in uim dñi ad qđ uolueritis faciē
 dū. ⁊ qđ hoc ub' uoluerit distrūpe. nullomodo possit facere. sē ꝑ sola ꝑsūpcione. si ego fecero aut q̄sqs
 fecerit. in duplo hoc totū ub' cōponā aut cōponat. ⁊ postea hec uēdicionis sēptura sēꝑ firma ꝑma
 neat. Que ē facta .iij. id' iunij. Anno. S. regis philippi. Willelmi' grā dī ep̄s ausonēsis eccl'ie. ✠
 qđ hāc cartā me ꝑsere scribe iussi. ⁊ firmari ꝑ mem̄ ipsū. ⁊ ab alijs firmari rogau.
 Berēgari' semofred'. Deus dedit Luita. ✠ cllm' bñardi d' odena. ✠ bñardi ramūdi.
 ✠ ieronis fogeti. Ieroni riculfi. Guilielm' primiserini' ⁊ iuder. Berēgari' ep̄s.

S. Ieronis p̄bꝝ qđ hec scripsit die ⁊ anno qđ supra.

Fonts:
 Riba, J. (1988). Copons. A Història de les comarques de Catalunya: Anoia (vol. I, pp. 355–367). Parcir Edicions Selectes.
 Arxiu de la Corona d'Aragó

Ministerio de Cultura - Arxiu de la Corona d'Aragó, CANCELLERÍA, Pergaminos, Ramon Berenguer I, Serie general, 325
 dupl. <https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/description/13288786?nm>

Entrevista a l'Antònia i la Petronila, les àvies de Cal Sant Guim

Pol Sanz Gallego

Si passegeu qualsevol dia pel poble, és molt probable que us trobeu l'Antònia i la Petronila. Totes dues viuen a Cal Sant Guim, són cunyades i també van néixer l'any 1932. Però aquesta vida compartida ha estat sempre així?

L'Antònia Llacuna Roca va néixer el 18 de gener de 1932 a Cal Llacuna, una casa que també era un forn de pa i on el seu pare feia de forner. La Petronila Ferrer Garriga, en canvi, va néixer el 7 d'agost del mateix any a Sant Guim de Freixenet.

Són dues de les persones més grans del poble, i per això, des de la revista Camí Ral, hem volgut conversar amb elles i recollir alguns dels seus records.

Infància i joventut

—Sou dues de les persones més grans del poble. Com era Copons quan éreu petites?

Antònia: Jo trobo que no ha canviat gaire. El que ha canviat són les cases, que s'han arreglat. Abans hi havia més casalots i portals, però l'estructura s'ha conservat.

Petronila: Les cases eren molt velles, però amb les obres que s'han anat fent ara són més maques. Jo recordo que una vegada vaig anar als Prats de Rei i em vaig quedar parada perquè les cases eren molt més petites. Aquí a Copons gairebé totes tenen dos pisos: la teulada puja més i és més maco.

Antònia: Abans totes les cases estaven plenes de gent, hi vivien famílies senceres. Ara, en canvi, sovint només hi viuen una o dues persones.

Quins comerços hi havia al poble?

Antònia: Hi havia tres botigues: una al costat de casa l'Helena, una a l'estanc i una a Cal Secretari.

Petronila: I també tres forns.

Antònia: Els diumenges baixava la gent de pagès amb el carro i la mula i compraven al poble. Davant de Cal Llacuna hi havia un cisteller.

—Ara expliqueu que no sortiu gaire de casa i que passeu molta estona al "niu". Però aquest niu no ha estat sempre Cal Sant Guim, oi?

Antònia: No. Jo era de Cal Llacuna, la casa on vaig néixer. Allà hi havia un forn i el meu pare feia de forner fins que s'hi va posar un germà meu.

Petronila: Jo vaig néixer a Sant Guim de Freixenet i vaig venir a Copons amb vuit anys, perquè la meva mare era d'aquí i hi teníem família.

Antònia i Petronila

—Quan éreu petites, a què jugàveu?

Petronila: Sempre érem al carrer, fins que ens cridaven per anar cap a casa.

Antònia: Sí, gairebé fins que vam començar a treballar. Érem una bona colla i jugàvem molt.

Petronila: Els diumenges anàvem a saltar corda a la carretera, per on quasi no hi passaven cotxes.

Antònia: Fèiem molts balls amb la gramola i també hi havia dos cinemes que es feien la competència: un al costat de l'església i un altre on ara hi ha l'Ajuntament. Davant de casa hi havia un cisteller que també feia de pagès darrere de l'església. Nosaltres l'esperàvem i ens pujava al carro i ens portava fins a casa seva.

Les dues van anar a l'escola de Copons?

Antònia: Sí.

Petronila: Sempre amb la mateixa mestra, la Doña Teresa. Les nenes anàvem a l'escola de Cal Mestre i els nens a la que hi havia davant de la Barraca.

Antònia: A l'escola ens escalfàvem amb una estufa que enceníem amb llenya que trèiem de coses de l'església que no s'havien cremat quan la van incendiar l'any 1936, a l'inici de la guerra civil.

—I recordeu què us ensenyaven?

Petronila: Poca cosa. Jo vaig aprendre més de gran, sobretot quan vaig anar a treballar a la fàbrica.

Antònia: Apreníem a llegir, però moltes vegades no sabíem ni què llegíem. Llegíem les lliçons, però quan em preguntaven què havia llegit, no sabia que llegia! Tot era en castellà i no fèiem exàmens.

—Mentre anàveu a l'escola, ajudàveu a casa?

Petronila: Jo anava a buscar llenya pel foc.

Antònia: I jo anava a collir herba pels conills. També arrencàvem cigrons una o dues vegades a l'any, i em quedaven les mans totes emballofades.

De casa en casa, fins a Cal Sant Guim

—M'heu explicat a on vivíeu quan éreu petites... Però des de quan viviu al mateix edifici?

Antònia i Petronila: Abans de viure a Cal Sant Guim ja vam viure juntes a la casa on ara viu la família Calaf, hi estàvem de lloguer.

Antònia: Quan em vaig casar, amb trenta anys, amb el Casimiro —el germà de la Petronila— vaig deixar Cal Llacuna i vaig anar a viure amb la família del meu home. A la casa hi vivíem set persones, comptant ja la Maria Teresa, la filla de l'Antònia. Hi vam viure fins al 1972, quan ens vam comprar Cal Sant Guim.

—I abans de ser cunyades, ja éreu amigues?

Petronila: Sí, però de sortir juntes no ho fèiem. Fèiem dos grups. Jo anava amb la Carmeta de les Vinyes i la Francisca de Cal Ferrer. Recordo que érem més esverades.

Antònia (riu): Elles eren més tibades.

Festes i tradicions

—La Festa Major sempre s'ha fet a l'agost. Com es celebrava abans?

Antònia: Era molt maco. Hi havia orquestres i balls que la gent del poble aprofitava per comprometre's. Com ara, venia molta gent i sempre hi havia convidats a les cases.

Petronila: Un any van posar "palcos" a tot el voltant de la plaça, i a baix de casa estaven els músics. La Festa Major sempre es feia a la plaça, però una vegada o dues la van fer a casa el Mas.

Antònia: Durant un temps hi va haver molt "jaleio" perquè hi havia dos grups: un on ara hi ha l'Ajuntament i l'altre al Pla de Missa. Cada un posava els seus altaveus per portar la contrària a l'altre.

Antònieta

Petronila

Petronila: Els músics que venien a tocar per la Festa Major es quedaven a menjar a les cases del poble.

—I a part de la Festa Major, hi ha tradicions que ja no es fan?

Antònia: Abans es feien moltes processons i hi anava molta gent. Després —probablement pel Corpus— els diumenges feien tres altars: un a Cal Llacuna, un al Sant Magí i un a l'entrada del poble.

Petronila: En aquestes celebracions, posàvem torretes al carrer i una "alfombra" perquè hi passés el rector. També colliem flors.

El rector i la vida del poble

—Heu parlat del rector. Vivia a Copons? Era una persona influent al poble?

Antònia: Sí, vivia a Copons. Hi havia el mossèn Josep que ensenyava als nens i també els agafava perquè fessin d'escolans.

Petronila: Un any, el rector va fer una colla perquè la gent no anés a ballar, perquè no volia ajuntar xicots i mosses. Tot i això, les noies van anar a ballar i quan van entrar al ball les van xiular. Segons el que m'expliquen en aquesta conversa, s'entén que a en aquella època hi havia dos grups al poble: els més propers al rector i els que no eren tan partidaris de l'església. El rector manava molt!

Treball i vida adulta

—Quan vau començar a treballar?

Antònia: Als catorze anys, a la fàbrica de Copons.

Petronila: Hi vam estar sis o set anys, fent teixits, però pagaven poc. Per això vam anar a treballar a la fàbrica de Cal Font, on pagaven més. Aleshores, un cotxe de línia ens hi portava amb

gent del poble i d'altres pobles del voltant. Allà totes juntes fèiem una quadra.

Antònia: Treballàvem de dilluns a dissabte, de sis del matí a dues del migdia. Hi vam estar treballant fins que van fer una liquidació del personal.

Petronila i Antònia (riuen): Vam treballar molt, potser per això ara encara som tan fortes!

La guerra i la postguerra

—Teníeu quatre anys quan va començar la guerra. Què en recordeu?

Antònia: Van cremar l'església. Un dia, al col·legi, vam sentir bombes i ens van fer sortir per ajupir-nos a terra. A casa també ens amagàvem al celler.

Petronila: Jo encara no vivia a Copons, però recordo que soldats franquistes van prendre tres porcs al meu pare. Al cap d'un temps en van tornar dos amb una burra carregada d'oli per compensar-los.

Antònia: A Copons també hi havia soldats franquistes. A vegades es quedaven a dormir a les cases i no podies dir res.

Antònia: Durant la guerra van agafar un capellà i, a Veciana, el van posar en una garbella i li van fumar foc per cremar-lo. Molta gent es va amagar, com el mossèn Josep, que va estar amagat a Cal Gili.

Antònia: També van ensorrar un pont de la carretera de Veciana i el de l'entrada del poble. Un oncle meu va morir reconstruint-ne un quan li va caure un maó al cap.

Petronila: A la postguerra hi havia racionament i no es podia comprar menjar, però a l'escola ens donaven farina de llet.

—La conversa de la guerra ens porta a parlar de la presó que hi havia al poble. Qui se n'encarregava?

Petronila i Antònia: La Guàrdia Civil. Ells tenien en la caserna a Cal Ramon i n'hi havia sis o set repartits en pisos buits: a Cal Ros i a Cal Àngel.

Antònia: Hi van estar molts anys. Eren com de la família i es feien amb tothom.

Records i racons

—Recordeu algun esdeveniment que us marqués especialment?

Petronila: Quan va venir la Mare de Déu de Fàtima. El poble estava tot engalanat i es feien processons al vespre.

—I d'on venia la Mare de Déu?

Petronila (riu): Del cell!

Antònia: Abans també portaven el Sant Crist. Recorden que fa uns anys, el poble de Copons era molt religiós.

—Per acabar, quin és el racó de Copons que més us agrada?

Petronila: La plaça del poble.

Antònia: El meu hort. Allà hi he passat moltes hores de la meua vida, treballant i fent petar la xerrada amb els hortolans veïns.

Feta aquesta última pregunta, donem per acabada l'entrevista i agraïm a l'Antònia i a la Petronila la seva predisposició a compartir els seus records. El seu testimoni constitueix una font valuosa per conèixer una part significativa de la vida al poble de Copons en dècades passades i contribueix a entendre les formes de vida d'abans i els canvis que hi ha hagut al poble amb el pas del temps. ✿

Moltes gràcies!

Aquesta entrevista es va realitzar pocs dies abans de la mort de l'Antònia Llacuna Roca, veïna molt estimada del poble.

Des de Camí Ral volem recordar-la amb afecte i agrair-li la seva generositat i el temps compartit.

Aquestes paraules queden com a testimoni de la seva veu i del seu vincle amb el poble.

El piano: disciplina, hobby i vida

Anna Closa

Quan tenia sis anys vaig començar a estudiar piano. A casa hi havia un piano molt antic, d'un tiet capellà, i a la meva mare li feia gràcia que el meu germà i jo aprenguéssim a tocar-lo.

Vam començar a anar a classe amb la Josefa Martí, la "Senyoreta Pepita". Al cap d'uns quants anys, quan ella va marxar de Copons, vam anar a Igualada amb la Senyora Agustina Torras. Recordo que no hi volia anar, la meua experiència a Copons no havia estat gens bona, i no em venia gens de gust tornar a fer classes. Finalment, entre la meua mare i el meu germà, em van convèncer.

Més endavant, la seva filla, la Josefina Rigolfas, també va ser professora meua.

De mica en mica hi vaig anar trobant el gust... El piano, com qualsevol altre instrument, necessita hores de dedicació i estudi.

A més a més de tocar l'instrument, també cal tenir en compte tota la formació musical que es necessita: solfeig (o llenguatge musical), música de cambra, harmonia, història de la música i de l'art, estètica de la música...

En acabar COU, vaig veure que m'agradava el món de la música i m'hi volia dedicar.

Vaig estudiar uns anys al Conservatori de l'Ateneu Igualadí i després al Conservatori Superior de Música del Liceu.

Els anys al Liceu van ser els millors. La meua professora de piano, la Margarita Serrat, em va donar una base i uns coneixements que creia que no hauria pogut adquirir mai. Era molt exigent i enèrgica, però al mateix temps, sabia treure la part més musical i expressiva de cada alumne.

Per altra banda, m'adonava que la docència també em cridava molt. De ben joveneta, a l'estiu, feia classes de repàs a nens i nenes, tant de Copons com estiujants que necessitaven que els donessin un cop de mà amb els deures d'estiu.

Això em va fer decidir a voler ser professora de música. Jo dic que no soc músic, soc mestra de música. La pedagogia musical i l'ensenyament sempre m'han atret.

El 1994 la directora del Conservatori d'Igualada em va comentar que a Santa Coloma de Queralt hi havia una escola de Música que necessitava professors i que es posarien en contacte amb mi, i així va ser. Aquell mateix any vaig entrar a treballar dos dies a la setmana de professora de piano a l'Escola Municipal de Música de Santa Coloma de Queralt, mentre ho compaginava amb els estudis de música. També vaig treballar

Anna Closa amb el seu piano

tres anys a l'Escola Municipal de Música de Santa Guim de Freixenet.

Continuo treballant a Santa Coloma de Queralt, fa més de trenta anys que hi soc i evidentment, me la sento molt meua.

L'escola ha anat creixent i actualment tenim més 120 alumnes d'entre quatre a més de vuitanta anys. Jo hi faig classes de llenguatge musical i de piano i en soc la directora.

En tots aquests anys he pogut veure com els infants van creixent i formant-se aprenent música. Agafen consciència de l'esforç i la concentració que suposa aprendre un instrument, però al mateix temps, gaudeixen molt quan poden tocar sols o en grup. La música permet comunicar-te sense paraules i no fa distincions.

No descobreixo res de nou si dic que la música fomenta la creativitat i la imaginació i

també ajuda a tenir més autoconfiança i disciplina.

Puc dir que tinc i he tingut experiències molt boniques ensenyant música; tant amb els petits de quatre anys que només amb el cant i el moviment ja s'apassionen i no acabarien mai la classe, com amb alumnes adults que no s'haguessin pensat mai que «a aquestes alçades» començarien a tocar un instrument des de zero i se'n sortien.

Reconec que no sé distingir on acaba la professió i on comença el hobby i agraeixo als meus pares que, tot i no voler tornar a estudiar el piano després de la primera experiència, insistissin que continués i em recolzessin sempre, ja que és una carrera que demana molta dedicació i sacrifici. 🌸

El pa de veritat: Ofici, salut i memòria

David i Sara (El Pa del David)

A totes les cases, el pa és molt més que un aliment quotidià, és cultura, és memòria i és un vincle silenciós entre generacions. Tanmateix, en un temps en què la paraula “artesà” s'utilitza amb una alegria sospitosa i el concepte de pa normal s'ha desdibuixat, es fa imprescindible recuperar criteris.

Ens trobem sovint, encara que cada vegada menys, que moltes persones, a l'entrar al forn, demanen “pa normal”, però ens preguntem, què és, el pa normal? Es refereixen a aquell que surt d'un forn industrial en minuts o el que fermenta lentament, com s'ha fet sempre?

Aquest article vol oferir una mirada clara i honesta sobre el pa de veritat, amb exemples del del poble i amb la voluntat de donar eines perquè tothom pugui reconèixer la qualitat i entendre per què el pa ben fet és salut.

Durant segles, el pa es feia com encara el fem nosaltres, amb farina, aigua, sal i massa mare. Però a l'arribar la industrialització, sobretot al llarg del segle XX, quan les fàbriques de pa busquen produir més ràpid i més barat, és en aquesta època quan apareixen les farines molt refinades, les fermentacions accelerades, els additius i millorants químics per inflar la massa i els processos mecànics que substitueixen el temps i l'ofici.

Aquest model industrial, que s'estén massivament després de la Segona Guerra Mundial, transforma el pa en un producte ràpid i uniforme, però molt més pobre en nutrients i digestibilitat que, a la llarga, s'han convertit en molt casos, en problemes de salut.

Nosaltres treballem com abans d'aquest canvi, amb temps, amb massa mare, amb respecte pel producte, sabem que triguem més en fer-ho, però és un bé per a tothom. Un pa artesà.

Què entenem per pa artesà

Un pa artesà no és un estil, és un procés, és una manera de treballar que posa el temps i la matèria primera al centre.

Un pa artesà és aquell que fermenta llargament durant hores, el que es fa amb farines vives, sense blanquejar ni enriquir artificialment, el que utilitza massa mare natural com a impulsor, el que es cou amb calma, perquè desenvolupi aroma, crosta i estructura. Quan algú ens diu “aquest pa em recorda el d'abans”, no és nostàlgia, és que el cos reconeix un aliment íntegre.

El fals “pa normal”

Quan algú entra al forn i demana pa normal, sovint, sense saber-ho, està pensant en el pa industrial, aquell que es fabrica en cadena, fermenta en minuts i es ven com si fos pa de veritat.

Però és normal un pa que porta una llista d'additius que no sabríem pronunciar o que s'infla gràcies a millorants químics? Si això és el “normal”, no el volem per a ningú.

La cara oculta del pa industrial

No es tracta de demonitzar, sinó d'explicar. El pa industrial acostuma a incorporar farines molt refinades, pobres en fibra i minerals, llevats accelerats que no deixen temps a la fermentació, sucres i greixos afegits per millorar textura i sabor i additius per conservar-lo i fer-lo més “atractiu” visualment.

A curt termini, és un pa barat i pràctic, A llarg termini, son problemes de salut. Quan algú diu “el pa em senta malament”, sovint no és el pa: és el pa industrial.

Els beneficis del bon pa

Aquí és on la gent ho nota de veritat, perquè la fermentació llarga descompon els midons i fa que el pa sigui lleuger, amable amb l'estómac i fàcil d'assimilar, aportant així una digestibilitat superior.

Les farines de qualitat conserven minerals, fibra i aromes naturals. El pa és ple de nutrients reals, alimenta i sacia. El bon pa és salut, amb ingredients sincers, amb zero additius ni sucres.

És per això que trobem un gust i un aroma autèntic i profund, un pa de crosta cruixent, que te pes i que dura dies sense tenir conservants. Tot això aporta un benestar real, conseqüència directa d'un procés honest.

Per què expliquem tot això?

Perquè estimem aquesta professió i volem compartir coneixement perquè tothom entengui què és el bon pa. Perquè la paraula normal no ens ha de fer oblidar què és essencial.

Perquè defensar el bon pa és defensar una manera de viure, de fer com la d'abans, no com ens l'imposa la industrialització o les modes.

Perquè el pa, quan és de veritat, és salut, cultura i dignitat. 🌱

La Fira Singular de Cultura Artesana es consolida amb la implicació del poble

El passat 18 d'octubre es va celebrar a Copons la tercera edició de la Fira Singular de Cultura Artesana, una proposta que mica en mica es consolida i troba el seu lloc en la vida del poble.

Una fira que no s'entén sense la implicació dels veïns i veïnes, que van obrir de nou els baixos de casa seva al nucli antic perquè 17 artesans hi poguessin mostrar els seus oficis i les seves peces úniques. El valor i la singularitat de la fira es fan evidents en el gest d'obrir les cases, en la proximitat amb els artesans i en la possibilitat de veure com treballen, compartir conversa i entendre, de primera mà, què hi ha darrere de cada peça.

A més de l'espai d'exposició i venda, la jornada va incloure tallers, demostracions en viu, l'exposició Entre mans i ànima, projeccions audiovisuals, una ruta pel passat tèxtil de Copons i, com a cloenda, un concert íntim del músic i lutier Emiliano Roca. Tot plegat, un programa cuidat, pensat per compartir coneixements i posar en valor el treball artesà. Agraïm també la participació del Museu de la Pell i d'Anoia Turisme, que van contribuir a fer créixer l'experiència cultural de la jornada.

Els artesans participants van coincidir en una cosa: la fira dona valor a la seva feina. "Aquí s'entén què vol dir treballar amb les mans", deien. Molts van destacar la bona acollida, l'interès real del públic i la connexió directa amb la gent. També els visitants van valorar poder veure

de prop com es creen les peces i parlar directament amb els creadors i creadores.

La Fira Singular és una iniciativa d'Artisanía i l'Ajuntament de Copons amb el suport de la Diputació de Barcelona i el Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya (CCAM).

La fira és el resultat d'un esforç compartit. Sense la col·laboració dels veïns, les persones voluntàries, l'Ajuntament, els artesans i artesanes participants, i tota la gent que hi posa mans, això no tiraria endavant. Com diu l'alcalde, Àlex Prehn: "La Fira Singular és una mostra del

que som com a poble: obert i creatiu. Copons demostra que l'artesanía pot ser una eina per dinamitzar el municipi, posar en valor el patrimoni i connectar persones."

Amb l'energia i la complicitat de la passada edició, desitgem que Copons visqui aquest 2026 una quarta fira plena de cultura artesana.

Gràcies per fer-ho possible. 🌱

El Festival Mort de Riures, una jornada plena d'humor i reflexió al voltant de la vida i la mort

Alba Tosquella

El Festival Mort de Riures de Copons va celebrar la seva quarta edició amb èxit de participació i una resposta entusiasta del públic, que va omplir els carrers i els espais del poble en una jornada vibrant i inoblidable. Centenars de visitants, alguns vinguts de lluny atrets per la singularitat del festival, van gaudir, van riure i van emocionar-se amb les propostes escèniques i participatives de primer nivell.

L'humor, la reflexió i l'art van conviure en perfecta harmonia en un esdeveniment que ja s'ha consolidat com una proposta cultural única, capaç de transformar el tabú de la mort en una experiència col·lectiva plena d'alegria i creativitat.

“En Trànsit”: la gran novetat d'aquesta edició

La gran novetat d'aquest any, un recorregut immersiu i cultural amb el nom d'“En Trànsit”, va superar totes les expectatives, omplint en poca estona l'aforament màxim. Els assistents van poder gaudir entrant als baixos de quatre cases on es presentaven propostes —llegendes, microteatre, petit cinema i una exposició— nascudes des del mateix teixit cultural del poble. A cada un dels llocs els participants marcaven el seu passaport d'En Trànsit, amb uns segells elaborats especialment per a l'ocasió pels nens i nenes de l'escola Quatre Vents de Copons.

Espectacles que van emocionar i van fer riure

La jornada va començar amb els tallers d'il·lustració i d'escriptura d'epitafis, on petits i grans van expressar-se lliurement entorn de la mort amb l'acompanyament de l'il·lustrador Marc González i de Ricard Closa, autor de Zirkus Contes Il·lustrats. A mig matí, “B.O.B.A.S.”, de la Companyia Jimena Cavalletti, que va fer esclatar el riure del públic amb un funeral absurd en què res no sortia com estava previst.

El grup de Copons La Coponya va ser l'encarregat de dinamitzar l'inici dels espectacles de la tarda, abans que el circ i les acrobàcies agafessin protagonisme amb “No matalàs”, de la Companyia Uta Circ. Posteriorment va arribar “Thaüt”, de la Companyia Homo Sípiens, una acció participativa pels carrers del poble on quatre enterradors i un taüt van fer de l'humor visual una divertida metàfora sobre el comiat i la celebració de la vida.

Laia Rubio i Javi Fernandez del col·lectiu Narración van ser els encarregats de tancar la jornada amb l'enregistrament del seu pòdcast parlant de cinema i literatura al voltant de les temàtiques del dol i de la mort.

Una jornada col·lectiva de cultura i col·laboració

Des del col·lectiu organitzador Ànimes Copons es vol agrair la implicació de totes les companyies, el públic que va omplir tots els espais, i molt especialment els veïns i veïnes de Copons, que un any més es van bolcar en la celebració, obrint cases, cedint espais i col·laborant de mil maneres perquè el festival fos possible.

Amb el suport de l'Ajuntament de Copons i la Diputació de Barcelona, el Festival Mort de Riures continua creixent i consolidant-se com una proposta cultural innovadora i singular, capaç de generar emocions i reflexions i demostrant que els pobles petits també poden acollir propostes artístiques de primer nivell. ✿

Pa (del forn de Copons) amb tomàquet (de Copons)

Txell Espelt Prieto i Ricard Espelt Rodrigo

Quan fas una passejada pel poble de Copons i t'endinses en la zona dels horts, es fa evident un paisatge singular. El petit recorregut de la vimetera fins a la bassa de dalt ho té tot:

Un arbre que proporciona cistells per posar-hi les verdures i les figues de la figuera-túnel, que et condueixen fins a la porta del cel. Pujant per les costerudes escales de dins, s'albira el ramat de cabres que fan el millor mató que tastareu mai. Aquest és l'imperi que el Jaume Gudayol ens ha cuidat al llarg dels anys. En aquest trajecte, observem l'hort de la Montse i el Toni, que ha estat espai de treball de camp del projecte The Ignorant Gardener del fotògraf Yurian Quintanas, així com escenari de múltiples dinars-converses artístiques. Des de la bassa de dalt, el paisatge es col·lectivitza i les diferències es difuminen. Comencem aquí un primer recorregut amb el guiatge de la jove cuinera Txell Espelt Prieto, pel més essencial: el deliciós pa del forn de Copons, el pa del David, i el tomàquet dels nostres horts, que el col·lectiu Eixarcolant ha estudiat i documentat.

Sopa freda de cor de bou amb crosta de pa i essència de romaní

- Tomàquets cor de bou ben madurs
- 1 gra d'all
- Vinagre (preferiblement de vi blanc o de Xerès)
- Oli d'oliva verge extra
- Sal i pebre negre
- Una branca de romaní fresc
- Pa de pagès del forn de Copons

Triem els tomàquets més madurs, d'un vermell intens, i els marquem lleugerament a la base amb una creu. Els escaldem breument en aigua bullent i els submergim tot seguit en aigua amb gel. Quan ja són pelats, els obrim i retirem les llavors, deixant només la polpa. La triturarem a consciència amb un gra d'all, un bon raig d'oli d'oliva verge extra, unes gotes de vinagre i un pessic de sal. Quan el conjunt esdevé una crema suau, la filtrem amb un colador xinès, perquè la seva textura sigui sedosa. Afegim pebre al gust i deixem refredar la sopa a la nevera, sense presses.

A part, tallem el pa de pagès a petits daus i el daurem lentament en una paella amb oli, una mica de sal i herbes seques —farigola, orenga o allò que ens regali el rebost. Els trossets queden cruixents i fragants; els reservem. Amb el pa sec, preparem una "sorra": el triturarem fins a aconseguir una textura rústica, com molles gruixudes. L'estenem en una safata, l'amanim amb un raig d'oli i un toc de sal, i el torrem al forn a 160 °C fins que agafi un to daurat.

Per acabar, infusionem una branca de romaní fresc en oli d'oliva a foc molt suau. Sense arribar al bull, deixem que el romaní perfumi l'oli durant quinze minuts. Colem i reservem. En el moment de servir, aboquem la sopa ben freda en un bol. Al cor hi deixem caure uns daus de pa cruixent. Per sobre, deixem ploure la sorra de pa. I finalment, afegim unes gotes de l'oli de romaní, que hi aportaran aroma i caràcter. Si volem, una petita fulla de romaní fresc corona el conjunt. ✿

Tàrtar de tomàquet de Copons i mató sobre pa de sobrassada

- Tomàquets de Copons ben madurs
- Tomàquets cirerol (xerris), dolços i intensos
- 1 culleradeta de mostassa suau
- Oli d'oliva verge extra
- Unes gotes de Tabasco (al gust)
- Un bon grapat de cibulet fresc
- Mató artesà
- Pa mallorquí de sobrassada del forn de Copons
- Sal i pebre negre acabat de moldre

Escaldem els tomàquets grans fent-hi una petita creu a la base i submergint-los uns segons en aigua bullent. Després, els passem ràpidament a un bol amb aigua i gel, perquè la pell es desprengui com si s'hi rendís. Els pelem, els tallem a quarts i els buidem de llavors. Ara ja són llestos per passar al forn.

Els col·loquem en una safata amb un fil d'oli d'oliva i els enforem a 180 °C durant una hora i deu minuts, girant-los amb cura al cap de 45 minuts. El temps els transformarà: perdran l'excés d'aigua i concentraran el seu sabor fins a esdevenir una melmelada.

Mentre els tomàquets es rosteixen, preparem un oli aromàtic: triturarem el cibulet amb oli d'oliva, una culleradeta de mostassa, unes gotes de Tabasco, i sal al gust. Ens quedarà un oli verd i viu, amb caràcter i frescor. El reservem.

Quan els tomàquets estiguin cuits i temperats, els piquem a ganivet fins a obtenir una textura de tàrtar —no massa fina, no massa gruixuda. Hi afegim l'oli de cibulet i barregem suaument, deixant que els sabors es fonguin.

Tallem llesques del pa de sobrassada del forn de Copons, un pa fosc, ric, amb aromes d'espècies i de llenya. El torrem fins que sigui daurat i cruixent.

I ara ve el moment de muntar: sobre cada torrada, disposem una capa generosa del tàrtar de tomàquet. A sobre, hi afegim el mató esmicolat —blanc, cremós, amb un punt dolç que equilibra el plat. Salpebrem al gust i, si volem, hi afegim unes gotes més d'oli de cibulet per acabar. ✿

Serveixin aquestes receptes com a agraïment infinit a la Sara i al David per les alegries permanents que ens dona el Forn el pa del David i al col·lectiu Eixarcolant per la feina que fan per posar consciència en la producció agroecològica i local d'aliments i, en especial, per la recuperació de la varietat del tomàquet de Copons. Aquest text parteix d'una cruïlla, un petit projecte editorial, impulsat per inLoft. Podeu descarregar i imprimir el contingut a cruilles.inloft.cat i enviar-lo per correu postal.

Crema dolça amb pa de cúrcuma i tomàquets secs melosos

- Pa de cúrcuma, pebre i mel
- 1 cullerada de mantega
- 150 g de formatge crema
- 100 ml de nata per muntar
- 1 cullerada de mel
- Ratlladura de llimona
- 4-5 tomàquets secs en oli
- 1 cullerada de sucre morè
- 1 cullerada de vinagre balsàmic
- 2 cullerades d'aigua
- Un polsim de pebre negre

Comencem esmicolant amb les mans el pa de cúrcuma, pebre i mel. L'escalfem a la paella amb una mica de mantega fins que quedi daurat, aromàtic i lleugerament torrat, com un crumble. Amb aquest fons, preparem la base: el distribuïm al fons dels gots de servei i el premem suaument amb una cullera perquè agafi cos i textura.

A part, batem el formatge crema amb la nata, una cullerada de mel i una mica de ratlladura de llimona. La barreja ha de quedar lleugera i airejada, gairebé com una mousse que es fon a la boca. Quan ho tinguem a punt, omplim els gots amb aquesta crema i els deixem reposar a la nevera durant una mitja hora, perquè agafi consistència.

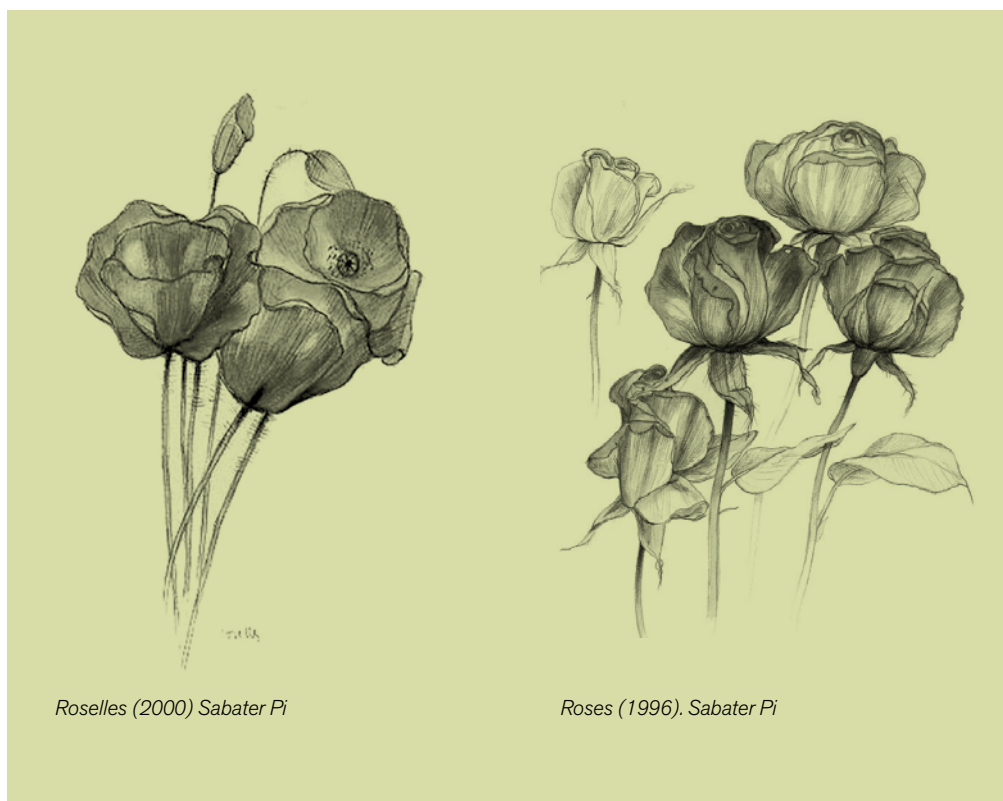
Mentrestant, tallem els tomàquets secs a bocins petits. Els posem a la paella amb sucre morè, vinagre balsàmic, una mica d'aigua i un polsim de pebre negre. A foc lent, la barreja es va transformant en una mena de mermelada brillant i perfumada, amb una textura densa i untuosa. Deixem que es refredi lleugerament abans de repartir-la, amb delicadesa, damunt de la crema.

Per acabar, unes gotes de mel i alguna herba aromàtica fresca (farigola, alfàbrega o fins i tot romani) poden arrodonir el plat amb un toc de color i frescor. ✿

A la primavera, de forma espontània, floreixen les roselles als horts de Copons, sense buscar protagonisme, com un gest humil de la natura que es deixa veure entre els cultius. Omplen els marges de color viu i ens recorden que, sovint, allò més valuós apareix sense ser plantat.

A la primavera també floreixen les roses, més domèstiques i perfumades, arrelades a la vora dels horts o al peu de les parets de pedra, com una forma de bellesa volguda que conviu amb la saviesa.

Roselles (2000) Sabater Pi

Roses (1996). Sabater Pi

Festa Major Estiu 2025

La Comissió de Festes

Un any més, Copons va viure uns dies intensos de festa, retrobaments i vida al carrer. La Festa Major 2025 va tornar a ser un punt de trobada per a veïns i veïnes de totes les edats, així com per a la gent que any rere any s'hi acostava i ja se la sent com a pròpia.

Com ja és tradició, la decoració dels carrers va tornar a donar color i identitat al poble, convertint els espais quotidians en escenaris de festa i fent que passejar per Copons fos part de la celebració. Aquesta implicació col·lectiva va marcar des del primer moment l'ambient dels dies festius.

El programa va combinar activitats infantils, propostes musicals i actes pensats per compartir. Els més petits van gaudir de jocs i activitats familiars, mentre que els concerts, el sopar popular i les estones de ball van omplir les places de gent i bon ambient fins ben entrada la nit.

Els actes més tradicionals també hi van tenir un paper destacat, mantenint viu l'esperit de la Festa Major i oferint espais de trobada més pausats, de conversa i de fer poble. La participació i el respecte van ser constants al llarg de tots els dies.

Des de la Comissió de Festes volem agrair la implicació de totes les persones que van fer possible la Festa Major de Copons 2025: veïns i veïnes, entitats, col·laboradors i tothom qui hi va participar, fent de la festa un reflex de la força i la cohesió del poble. 🌸

Camí Rai

Presentació Junta Comissió de Festes

La Comissió de Festes

Benvolgudes veïnes i benvolguts veïns,

Som un grup de persones del poble que, amb il·lusió, ganes de treballar i estimació per les nostres tradicions, hem decidit crear una nova junta de la Comissió de Festes per donar continuïtat a la tasca feta fins ara per l'anterior comissió, a qui volem agrair sincerament la feina i dedicació.

Aquest projecte neix amb l'objectiu de donar continuïtat a les festes del poble, aportar idees noves i, sobretot, treballar perquè siguin unes festes participatives, obertes i pensades per a tothom: petits, joves i grans.

La nova Comissió de Festes està formada per:

- **Jorgina Serrano**, presidenta
- **Jasmina Sebastià** (Xas), secretària
- **Anna Serrano**, tesorera
- **Raquel Pérez, Anna Batlle, Pau Orpí, Miquel Serrano i Montse Salvador**, vocals

Som conscients que organitzar unes festes no és una tasca fàcil, però assumim aquest repte amb responsabilitat, compromís i moltes ganes de fer-ho bé.

Festa Major d'Hivern 2026

La Comissió de Festes

La nova junta de la Comissió de Festes ha organitzat enguany la Festa Major d'Hivern amb molta il·lusió, iniciant així una nova etapa plena d'energia i ganes de fer poble.

La festa va començar el divendres 16 de gener amb jocs infantils a la tarda, que van comptar amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona (DIBA) i del Jam, i que van permetre que els més petits fossin també protagonistes de la celebració. A continuació, es va celebrar un sopar de carmanyola seguit d'una animada ballaruca a càrrec del Jordi i la Imma, amb una molt bona participació per part del veïnat.

El dissabte 17, estava prevista la celebració de la segona edició de la Cursa d'Hivern, una iniciativa creada pel Titi. Malauradament, a causa de les condicions meteorològiques adverses, ens vam veure obligats a suspendre-la.

Des de la Comissió de Festes ja estem treballant per poder anunciar-ne una nova data properament.

A la tarda, va tenir lloc el tradicional ball amb l'orquestra Som-hi Band, que un any més va oferir una actuació molt participada. Durant la vetllada també es va ballar el popular Ball de la Crespella, contribuint a mantenir vives les tradicions del municipi.

La Festa Major es va cloure el diumenge 18 amb la missa solemne en honor a Sant Sebastià i, tot seguit, l'actuació dels Geganters i Bastoners de Copons. El ja consolidat vermut popular va estar amenitzat pel duet Marta Rovirosa i Pol Pastor, posant el punt final a un cap de setmana festiu que va fer gaudir públic de totes les edats.

Des de la Comissió de Festes volem agrair l'assistència de tots els veïns i veïnes, socis i sòcies, la col·laboració de les entitats del poble i la implicació de totes les persones que han fet possible aquesta Festa Major d'Hivern.

Gràcies per la confiança i per compartir la festa amb nosaltres.

Seguim treballant amb ganes perquè el nostre poble continui celebrant i gaudint junts! ✨

Camí Rai

ONS
EST

Ho farem escoltant propostes, comptant amb la col·laboració de les entitats del poble i amb l'ajuda de totes aquelles persones que hi vulguin aportar el seu granet de sorra.

Les festes són un espai de trobada, convivència i alegria, i ens agradaria que aquest fos un projecte compartit per tot el poble. Per això, us animem a fer-nos arribar idees, suggeriments i, sobretot, a participar-hi activament.

Aprofitem també per convidar totes aquelles persones que encara no són sòcies de la Comissió de Festes a fer-se'n. Ser sòcia o soci és una manera molt senzilla de donar suport a les festes del poble, ajudar a fer-les

possibles i sentir-les encara més nostres. Qualsevol aportació, gran o petita, suma.

Esperem comptar amb la vostra confiança i suport, i desitgem que, plegats, puguem gaudir d'unes festes ben vives, participatives i plenes de bons moments.

Moltes gràcies a tothom

Torna el grup de teatre, carregat de crims i sorpreses

Grup de teatre La Barraca / Ricard Ribera

Copons és un indret amb una llarga trajectòria teatral, de la mà del Grup de Teatre la Barraca.

Amb el pas dels anys, han sigut moltes les obres que s'han representat, des d'*Antaviana*, *La Nau* o el *Cabaret galàctic*, passant per representacions que ja són clàssiques en l'imaginari coponenç, com *Entre mujeres* o *La Jaula de las locas*, o les més recents *Dotze dones sense pietat*, *Les bruixes de Salem* o *El nom*. El teatre ha jugat un paper fonamental en la vida del poble, fent-nos gaudir de la cultura, però també de la faceta artística de veïnes i veïns que no ens havíem imaginat mai damunt de l'escenari, tot plegat serveix per cohesionar-nos i crear espais de cultura i diversió entre totes.

Malgrat que en els últims anys el teatre no s'ha donat de forma continuada, un grup de veïnes i veïns, encapçalats pel lideratge d'en Víctor de Cal Manda —novell com a director, — vàrem decidir que ja era hora de tornar als escenaris, de passar nervis i de representar papers, en definitiva, de fer Teatre, en majúscules. És per això que Copons ha comptat amb una nova representació, *Les cartes d'Hèrcules Poirot*, una adaptació del mític personatge creat per Agatha Christie, però que aquesta vegada gaudeix d'unes accidentades vacances en un balneari del Pirineu català, en temps de postguerra.

És una obra carregada de misteri, escrita pel dramaturg Jaume Fuster i publicada el 1983. Les veïnes i veïns de Copons van poder veure un *thriller* representat per un bon grapat de coponenques i coponençs, en el qual el detectiu belga es veu obligat a posar llum a la foscor. Aquesta obra ha servit per fer reprendre el teatre però també per fer pinya entre una colla de gent ben diversa i conèixer-nos millor entre nosaltres. Algunes persones ja tenien experiència teatral, altres ha sigut el primer cop que s'hi animen, però una vegada més, ha servit per seguir fent poble.

Esperem que la representació de *Les cartes d'Hèrcules Poirot* d'aquest 21 de febrer hagi sigut del vostre gust, nosaltres hem gaudit molt preparant-la (i també patit una mica) i va ser un plaer actuar davant d'una sala plena de gom a gom, després d'una introducció de la Cristina plena de sensibilitat. També esperem que aquesta sigui una passa més de la trajectòria del Grup de teatre la Barraca, convertint-se en l'impuls perquè el Grup tingui continuïtat i empena. ✨

Doble concert de Nadal de la Copons Band

En el marc de les festes nadalenques d'enguany, la Copons Band ha ofert dos concerts: un al nucli de Segur (Veciana) i l'altre a Copons, el nostre poble.

Per segon any consecutiu, després de la publicació del disc de Nadal: *Quiquiriqui! El Nadal ja és aquí!*, l'agrupació musical ha volgut compartir el repertori nadalenc amb el públic a través de dos concerts de nades.

El programa va estar format majoritàriament per nades tradicionals catalanes, totes elles arranjades pel nostre director, en Giuseppe Costa, que els ha donat un toc propi i característic, adaptant-les a la formació de la banda.

El primer concert va tenir lloc el dissabte 13 de desembre, a les vigílies de Nadal, a la restaurada església de Santa Maria de Segur, decorada amb molta elegància per a l'ocasió. L'actuació va tenir molt bona acollida i va aplegar veïns i veïnes de Segur. En acabar el concert, músics i assistents vam compartir un refrigeri amb coca i cava, posant punt final a la trobada.

El segon concert va ser especial, ja que tocàvem a Copons. El dissabte 3 de gener, ja encetat l'any 2026, la Sala Polivalent es va omplir de veïns i veïnes que van assistir a l'actuació. La vetllada va reunir persones de diverses generacions amb un punt en comú: gaudir de la música nadalenca i cantar plegats les nades tradicionals.

Des de la Copons Band estem molt contents de poder continuar oferint aquest tipus de concerts i de comprovar que tenen una bona acollida. Aquests actes ens animen a seguir treballant i compartint la música amb el nostre entorn, amb la voluntat de poder repetir aquesta experiència any rere any. ✨

II CALÇOTADA POPULAR

**JOVES
DE
COPONS**

El dissabte 22 de març de 2025 el dia començava ben d'hora al camp de futbol pels Joves de Copons. Hi havia molta feina: encendre el foc pels calçots, muntar taules i cadires, preparar la barra, coure les botifarres... No hi havia temps per badar! Ho volíem tenir tot llest per quan arribés la gent a la segona edició de la Calçotada Coponenca!

Una vintena de joves del poble ens vam arremangar de valent per oferir un dia especial a tothom qui va comprar el tiquet: bona companyia, calçots de km0, botifarra de Calaf i pa del forn de Copons. Aquest any, com a novetat, ens vam animar a fer diferents bingos amb regals i sorpreses que van fer riure més d'un.

I encara n'hi havia més! També vam preparar jocs per la canalla, tan per als més petits com per als que no ho son tant. Curses, proves i una mica de competició sana, tot plegat ben amanit amb algun premi dolç que sempre fa il·lusió. La jornada va acabar amb música i ball, perquè a Copons, si fem festa, la fem fins al final!

Volem donar les gràcies a les gairebé 130 persones que van venir a compartir el dia amb nosaltres i a tots els col·laboradors que ens van donar un cop de mà!

Per moltes més calçotades i per continuar fent poble! 🌱

Ànimes Copons

Maria Escasany

Parlar de la mort no és fàcil, però és necessari. A Copons ho fem des de fa temps a través de la Nit de les Ànimes, del Festival Mort de Riures i de diverses xerrades, presentacions i tallers al llarg de l'any. Un conjunt de propostes culturals que conviden el poble a mirar la mort de cara, amb naturalitat, sensibilitat i reflexió.

Al llarg d'aquests anys (cinc celebracions de la Nit de les Ànimes i dues edicions del festival), aquestes iniciatives han anat creixent i prenent forma, esdevenint espais de trobada, de cultura i de pensament compartit, fins al punt que altres municipis s'han interessat pel projecte.

És en aquest escenari, amb aquests dos grans eixos sobre la taula, que sorgeix la necessitat d'encabir tot el que estem fent sota un mateix paraigües. Volem donar-los una narrativa comuna, un sentit i una identitat pròpia perquè el projecte s'entengui com un tot i no com a peces aïllades.

Així neix ànimes Copons: una marca que agrupa, dona coherència i projecta totes les iniciatives que, des del nostre poble, exploren la mort des d'una mirada cultural, comunitària i transformadora. Això significa que no només engloba les dues activitats principals (Nit de les Ànimes i Festival Mort de Riures), sinó que també inclou els tallers i jornades que desenvolupem al llarg de l'any entorn la mateixa temàtica.

I per què ànimes Copons? D'una banda, és evident, fa referència directa a la Nit de les Ànimes, la primera iniciativa que va posar en marxa tot el projecte que s'ha anat desenvolupant posteriorment al voltant de la mort. De l'altra, ànimes parla de tots nosaltres, de les persones que en formem part, tant des de dins com des de fora del col·lectiu, perquè tots, d'alguna manera, participem d'aquest projecte.

Per a crear la identitat gràfica d'ànimes Copons, s'ha volgut prescindir d'elements tòpics i simbolismes habitualment associats a la mort. Aquí, tot el pes recau en la tipografia; li hem donat prou caràcter perquè funcioni per ella mateixa, buscant l'equilibri entre tradició i contemporaneïtat i posant el focus en el nom del col·lectiu. Un altre tret significatiu del logotip és el punt de la "i", que es representa en forma d'estrella, simbolitzant llum i fent al·lusió a l'essència de la Nit de les Ànimes. La "à" pren tot el protagonisme com a símbol de la marca i n'esdevé l'element identificatiu.

En aquesta edició del Festival i de la Nit de les Ànimes, ja s'ha començat a aplicar la marca en diferents suports: domassos pels balcons, espelmes per a l'entrada de les cases, el pa d'ànimes del Pa del David, armilles per a l'organització i cartelleria de les activitats programades. Tot plegat amb la idea de que la identitat d'ànimes Copons arrela al territori.

Però la voluntat del nostre col·lectiu és poder expandir el projecte. Per això, altres pobles, com Camallera o Cardedeu, també han començat a aplicar la marca ànimes Copons en els seus actes relacionats amb la mort. Així, cada municipi pot fer seva la marca substituint el nom de Copons pel de la seva localitat.

ànimes Copons neix d'una necessitat compartida: aturar-nos i replantejar tot el que estàvem fent fins ara. D'endregar-ho, de donar-li sentit i coherència. Un projecte arrelat al poble, però que mira més enllà, amb voluntat de créixer, d'adaptar-se i de continuar obrint espais on parlar de la mort deixi de ser tabú. 🌸

1 NOVEMBRE 2025

18:30-21:00h

CAPELLA DE SANT SEBASTIÀ

CAMALLERA

Què hi trobaràs?

BELLESA, ART, MÚSICA, TRADICIÓ, APERITIU DE TARDOR

Vine a crear un altar col·lectiu per a honorar els morts.

Porta una foto o un objecte de les teves persones estimades que ja no hi són.

Activitat per petits i grans!

ànimes
COPONS

ànimes COPONS

El dolç gust del Carnestoltes

David i Sara (El Pa del David)

Quan arriba febrer, Catalunya es transforma. Carnestoltes irromp amb la seva barreja de disbauxa, irreverència i rituals que venen de molt llun.

És una festa que combina el joc, la sàtira i la transgressió, però també una gastronomia molt marcada per la història i pel calendari litúrgic. Entre tots els sabors que anuncien l'arribada de carnestoltes, tres elaboracions destaquen com a autèntics símbols de la cultura catalana: la coca de llardons, la truita de botifarra d'ou i les orelletes o tortells de Carnaval.

Aquestes receptes no són simples dolços o plats de temporada, són fragments d'un passat que encara avui es manté viu als forns, a les cuines i a les taules de tot el país.

Un Carnestoltes amb arrels antigues

El Carnestoltes català té un origen que es remunta a l'edat mitjana, tot i que beu de tradicions encara més antigues, vinculades a rituals d'hivern i celebracions paganes de renovació. Amb el temps, el cristianisme va integrar aquestes festes dins el seu calendari, situant-les just abans de la Quaresma, un període d'abstinència i contenció.

Així va néixer el Dijous Gras (o Dijous Llarder), el primer dia fort del Carnaval. Era el moment de menjar bé, d'aprofitar els aliments més calòrics i de celebrar l'abundància abans de quaranta dies de restriccions. D'aquí provenen les receptes grasses, energètiques i festives que encara avui formen part del nostre patrimoni gastronòmic.

La coca de llardons

La coca de llardons és, probablement, el dolç més emblemàtic del Dijous Gras. El seu origen és humil i profundament lligat a la vida pagesa. Els llardons, les restes de cansalada un cop fosa, eren un ingredient valuós que no es podia desaproveitar. Barrejats amb farina, sucre i pinyons, donaven lloc a una coca energètica i econòmica, ideal per a un dia de festa.

Amb el temps, els forns catalans van perfeccionar la recepta fins a convertir-la en la coca fina i cruixent que coneixem avui dia. És una coca que parla de tradició, d'ofici i d'una manera de fer que ha resistit generacions. A moltes llars catalanes, encara és el primer mos que anuncia que el Carnaval ja és aquí.

La truita de botifarra d'ou

La botifarra d'ou és un altre dels grans símbols del Dijous Gras. Elaborada amb ous, carn de porc i espècies, era un aliment ric i nutritiu que permetia afrontar els dies d'hivern i preparar-se per a la Quaresma. Fer-ne una truita era una manera de compartir-la en família o amb els veïns, i encara avui és un ritual que es manté viu a escoles, llars i festes populars.

Aquest plat, tot i no ser un postre, forma part inseparable del paisatge gastronòmic del Carnestoltes català.

Orelletes i tortells de Carnestoltes

Les orelletes, fines, daurades i perfumades d'anís, són un dolç que ja es troba poc a Catalunya. El seu origen és antic: masses senzilles fregides en oli, que es convertien en un petit luxe en temps de celebració.

Els tortells de Carnaval, menys coneguts però igualment tradicionals, són tortells de festa elaborats amb pasta de full o brioix, sovint farcits de crema o massapà. Representen la cara més dolça i festiva del Carnestoltes, i encara es poden trobar en molts forns que mantenen viva la tradició.

Els forns de pa han estat grans guardians d'aquest patrimoni. Gràcies

a ells, la coca de llardons continua sent cruixent, les orelletes encara es fregeixen com abans i els tortells de Carnestoltes mantenen aquell aire antic que ens connecta amb les generacions que ens han precedit.

En un món accelerat, aquestes tradicions ens conviden a aturar-nos i a recordar que hi ha sabors que no es poden industrialitzar. Que la festa comença a la cuina, al forn i a la taula. Que el Carnaval és un pont entre el passat i el present.

A Catalunya, el febrer continua tenint gust de llardons, d'ou i d'anís. I mentre aquestes receptes segueixin vives, també ho farà la història que les acompanya.

És per això que avui us volem compartir una recepta fàcil de fer i per gaudir fent en família:

Orelletes tradicionals de Carnestoltes

Ingredients (per a unes 20 orelletes)

- 2 ous
- 50 g de sucre
- 50 g de mantega fosa (o llard, si vols un resultat més tradicional)
- 1 rajolí d'anís (licor)
- Ratladura de llimona
- 250–300 g de farina (aprox., segons absorció)
- 1 pessic de sal
- Oli suau per fregir (gira-sol o oli d'oliva suau)
- Sucre per empolvorar

Elaboració

1. Barrejar els ingredients humits

En un bol, bat els ous amb el sucre fins que quedin ben integrats. Afegeix-hi la mantega fosa, l'anís i la ratlladura de llimona.

2. Incorporar la farina

Afegeix la farina a poc a poc, amb el pessic de sal, fins a obtenir una massa que no de quedi enganxosa, però tampoc dura.

3. Reposar la massa

Deixa-la reposar 30 minuts tapada amb un drap. Això ajuda a relaxar el gluten i facilita estirar-la.

4. Formar les orelletes

Agafa petites porcions de massa i estira-les molt fines amb un corró. Com més fines, més cruixents quedaran.

Tradicionalment es feien amb forma irregular, com una orelleta, però pots donar-los forma ovalada o rodona.

5. Fregir

Escalfa oli abundant en una paella.

Fregiu les orelletes, girant-les quan comencin a daurar-se.

Es fan molt ràpid!

6. Empolvorar

Deixa-les escórrer sobre paper de cuina i empolvora-les amb sucre quan encara són tèbies.

Consells perquè surtin perfectes

La clau és la finor: si la massa queda gruixuda, no quedaran cruixents, però va a gustos!

L'anís és opcional, però dona aquell aroma clàssic de festa major.

Si vols una textura més rústica, substitueix la mantega per llard.

Es conserven molt bé en una caixa metàl·lica durant dies. 🌿

Bastons a tot ritme: Les actuacions dels Bastoners

Teresa Múnera Pascual

Durant el segon tram de l'any 2025, coincidint amb l'arribada de l'estiu, els Bastoners de Copons estem molt satisfets de les actuacions que hem dut a terme. N'hi ha hagut de repetides, en llocs on ja hi havíem actuat altres cops, i també de noves, que han suposat la primera vegada que hi hem anat. A tot arreu on hem actuat ho hem fet sempre amb la mateixa energia, il·lusió i ganes de fer arribar la nostra dansa al públic. Tant si és un escenari conegut com si és un lloc nou, cada actuació la vivim com si fos la primera vegada.

La primera d'aquestes actuacions va tenir lloc a Maçaners, un petit poble del Berguedà situat als peus de la muntanya del Pedraforca, on cada any, el segon cap de setmana de juliol, ens esperen amb molta il·lusió.

Enguany s'hi celebrava la 40a Trobada d'Acordionistes i, amb motiu d'aquesta edició tan especial, es va compondre una nova peça musical, La Marxa de les Eres, pensada perquè sonés durant el recorregut de l'activitat de la Música a les Eres. Setmanes prèvies a la cita de Maçaners, els Bastoners de Copons vam crear un ball nou per poder-lo ballar amb aquesta música que el Jordi, el nostre músic, va aprendre's.

Al migdia, durant l'activitat de Música a les eres, on els Bastoners conduïm al públic d'una era a una altra amb la nostra música i els nostres balls vam fer l'estrena d'aquest ball tan especial que ja forma part del nostre repertori. Després de dinar, a la tarda vam reprendre l'actuació a la plaça del poble amb una mostra dels nostres balls, retrobant-nos també amb la colla amiga del poble veí, Saldes, els Bastoners del Pedraforca, amb qui vam acabar ballant un parell de peces conjuntes.

La segona actuació va ser a casa, durant la festa major de Copons, i vam participar a la cercavila. Aquesta cita és sempre molt especial per a nosaltres, perquè ens permet compartir la nostra dansa amb els veïns i les veïnes que ens han vist créixer com a bastoners. A més, en aquest dia festiu el poble s'omple de visitants que venen a gaudir i participar dels actes de la festa, fent que els carrers respirin un ambient més viu i festiu del normal.

La tercera actuació va ser a Igualada, dins els actes de la FirAnoia on es va dur a terme una cercavila pels carrers del centre de la ciutat amb una varietat d'entitats de cultura popular entre els quals hi havien els Bastoners de Copons. Al llarg del recorregut vam poder mostrar al públic assistent tots els nostres balls. En el tram final de la cercavila, a la plaça de Cal Font, vam fer una ballada conjunta amb la colla veïna, les Bastoneres de Jorba, que fa poc s'han format com a colla bastonera. Per casualitat vam conèixer-nos durant aquesta actuació i vam improvisar un ball conjunt. Durant la trobada vam intercanviar opinions i vam quedar de fer algun assaig plegats, per anar-nos coneixent millor i poder compartir i ensenyar-nos mútuament els nostres balls.

Actes i accions com aquestes contribueixen a enriquir i fer créixer la cultura popular, permetent compartir tradició i experiència entre colles i públic.

La quarta actuació va ser a l'ermita de Sant Gabriel de Veciana on per segona vegada consecutiva vam ser-hi presents. (veure article a part)

Des de l'ADF

Toni Marimon i Gabarró / ADF Copons

La cinquena ballada va tenir lloc a Sant Martí de Sesgueioles, coincidint amb el Mercat de Nadal. Tot i l'ambient hivernal, el sol radiant va acompanyar la nostra actuació a la Plaça de l'Ajuntament. Era la primera vegada que actuàvem en aquest municipi veí, i ens va fer especial il·lusió. Sempre és un plaer poder ballar davant de gent que no ens coneix i que no ens havia vist abans.

Aquestes actuacions ens han permès compartir la nostra dansa amb públics de diferents llocs, retrobar-nos amb colles amigues i conèixer gent nova. Estem molt agraïts per tot el suport rebut i esperem continuar portant els bastons arreu, sempre amb la mateixa il·lusió, energia i passió que ens caracteritza. 🌸

Feia molt de temps que no hi havia cap escrit de l'ADF al Camí Ral, ven be des dels primers anys del butlletí. Com ja sabeu, l'Agrupació de Defensa Forestal, dona suport al control d'incendis de manera desinteressada i amb voluntat de servei.

Faig quatre ratlles per explicar-vos que a partir del 2021 i després d'un període de poca activitat es va tornar a reactivar l'ADF, es va reorganitzar la junta i també es va començar a organitzar el grup de voluntaris.

L'any 2022, amb el suport de l'Ajuntament de Copons, es va comprar un vehicle d'extinció i es va començar a dotar als voluntaris d'equips de protecció individual, els anomenats EPIS, que son obligatoris per fer les tasques d'extinció.

El 2023 es va celebrar la trobada anual comarcal d'ADF a Copons, que va està organitzada per la Federació d'ADF de l'Anoia, l'ADF Copons i l'ajuntament de Copons. Aquest mateix any es va seguir equipant als

voluntaris amb el material de protecció corresponent.

El 2024, i amb una subvenció extraordinària de la Generalitat, es va poder comprar una cuba d'extinció de 5.500 litres, a canvi de desballestar la cuba que teníem que era de l'any 1986.

L'any següent, el 2025, es compra material d'equip d'extinció i amb una subvenció extraordinària de la Diputació es compra un remolquet amb equip d'extinció, una motobomba i una motoserra.

En aquests darrers anys hem anat sumant tot un seguit de material, molt necessari per fer la tasca de prevenció i extinció d'incendis.

Dintre de l'agrupació també cal que la gent estigui formada, recordem que ara, per poder ser un actiu d'una ADF cal disposar d'una formació i passar per un examen per acreditar-se amb un carnet: el verd permet realitzar tasques de vigilància, logística i suport en incendis forestals, el groc -que es pot aconseguir quan portes un any- la intervenció.

Actualment el que més ens falta és tenir un grup de persones implicades i que puguem, entre tots, tirar endavant l'Agrupació.

Si en tens ganes, seràs molt ben benvingut! 🌸

Nit De Reis A Copons

Marta Riera Gilabert

Enguany, com cada any, els Reis Mags d'Orient van arribar a Copons el dia 5 de gener per omplir el poble d'il·lusió, màgia i presents.

Aquesta vegada, en comptes d'arribar des de Calaf, Ses Majestats venien d'Igualada pujant des del camí del camp de futbol. Així doncs, grans i petits esperaven l'arribada des de l'apedero amb nervis i emoció. La cara dels més petits ho deia tot, i l'acompanyament de les famílies en aquesta nit tan especial va ser entranyable mentre escoltavem els cohets que indicaven l'arribada imminent dels Reis Mags.

Els vam veure arribar amb una gran estrella al davant, que indicava l'inici d'aquella gran nit. Poble, Reis i Patges van pujar per la carretera fins a arribar a l'església, on els patges van fer un gran passadís que convidava a tothom a entrar-hi.

Un cop tothom a lloc, els nois i noies encarregats de fer la rebuda a Ses Majestats van començar la seva petita però molt gran intervenció, que ja comença a ser tradició, i que simbolitza l'entrega de la clau mestra que permet a Reis i patges entrar a totes les cases del poble. Aquest any els protagonistes d'aquesta tasca tan important han estat els adolescents nascuts l'any 2014, la Naya, en Guillem, el Quim, la Naret el Bernat i la Bruna, que van ser molt valents d'actuar davant de tantíssima gent i a més a més ho van fer amb moltes ganes, energia i emoció.

Després va arribar el torn dels Reis, en Gaspar ens va fer el seu discurs, entranyable com sempre, anomenant tots i cadascun dels nens del poble, recordant-los alguna coseta a millorar, però sobretot felicitant-los pels reptes aconseguits durant aquest any. Com sempre, el Rei ros ens va fer passar una bona estona amb el seu discurs emotiu barrejant-hi el seu característic humor que va provocar riures i somriures tant a grans com a petits.

Vam concloure amb la mateixa foto de cada any, tots els patges i els tres Reis, Melcior, Gaspar i Baltasar acompanyats de tota la canalla del poble, una foto que any rere any deixa una estampa meravellosa i única.

Abans que les famílies anessin cap a casa a esperar la visita tan esperada, van tenir l'oportunitat de tornar a apropar-se als protagonistes, intercanviar algunes paraules i fer-se fotografies. Després d'aquest moment les cases de Copons es van omplir de trobades familiars esperant l'arribada de Ses Majestats i dels patges carregats de regals. Aquestes visites van ser molt especials, els patges van acompanyar als nens i nenes del poble en el moment que obrien els seus regals als menjadors i sales de cada casa.

És per això que els Reis de Copons són un regal per a tots nosaltres.

Com tothom ja sap, la il·lusió d'aquesta nit comença molt abans del dia 5 de gener. Totes les criatures del poble saben que durant tot l'any, però especialment quan s'acosta Nadal, hi ha un animalet que sobrevola pels carrers de Copons per informar al Patge Faruk de les novetats de cadascun d'ells. L'Ocellet Blau.

Els nens i nenes reben una carta signada pel Patge Faruk abans del dia de Nadal, on els explica tot el que li ha xivat l'ocellet.

El dia 26 de desembre Copons rep la visita del Patge Faruk i el seu seguit d'ajudants en persona, on els infants tenen l'oportunitat de donar-li la seva carta per tal que la faci arribar a Ses Majestats els Reis d'Orient. El Patge dedica una bona estona a cada nen i nena on intercanvien paraules molt especials que de ben segur queden guardades a la memòria dels infants.

Per últim, fa un temps que els joves que estan a punt de fer els 18 anys, durant aquestes dates reben una sorpresa molt especial. El Patge Faruk els retorna totes les cartes que van escriure de petits convidant-los a recordar la seva infància, molt propera però alhora oblidada, amb la intenció de recuperar un tros d'aquella màgia i compartir-la amb les seves famílies. ✿

La Nova Estrella

Comissió de Reis

La cavalcada de Reis de Copons d'aquest any ha incorporat un element nou i significatiu: una estrella creada expressament per acompanyar els Reis Mags d'Orient en el seu recorregut pel poble. Aquesta estrella no és només un element decoratiu, sinó el resultat d'un treball acurat i d'una voluntat col·lectiva de fer créixer la festa.

L'estrella ha estat dissenyada i construïda per Jordi Orpí, que hi ha aportat creativitat, coneixement i dedicació. La seva feina ha permès donar

forma a una peça singular, pensada per integrar-se en la cavalcada i per esdevenir un símbol recognoscible de la celebració a Copons.

Aquest projecte ha estat possible gràcies a l'empenta del poble de Copons i, especialment, a la tasca de la Comissió de Reis, que ha treballat perquè la cavalcada incorporés aquest nou element. Amb esforç, constància i il·lusió, la Comissió de Reis ha fet possible que l'estrella fos una realitat, sumant complicitats i recursos per enriquir una tradició molt arrelada al municipi.

L'estrella que ha guiat els Reis Mags aquest any és, doncs, el reflex d'un treball compartit: la creativitat d'un creador local, el compromís d'una Comissió de Reis implicada i el suport d'un poble que viu la nit de Reis com una festa col·lectiva. Un pas més per continuar cuidant i fent créixer una tradició que forma part de la identitat de Copons. ✿

La colònia de gats: convivència, respecte i responsabilitat

Anna Araque

A Copons convivim amb diversos gats que, des de sempre, formen part del nostre entorn. Aquests gats han nascut al carrer i s'han adaptat a viure-hi. Poden con viure harmònicament amb els veïns quan es gestionen correctament.

La colònia felina de Copons està atesa per persones voluntàries del poble que, de manera altruïsta, dediquen part del seu temps a cuidar aquests animals i a vetllar pel seu benestar. Aquesta tasca es fa seguint criteris de responsabilitat, higiene i respecte tant pels gats com per l'entorn.

Una de les funcions principals dels voluntaris és l'alimentació controlada. Els gats s'alimenten en zones concretes, degudament delimitades, que són exclusives per a ells, on només els voluntaris hi poden accedir en moments concrets. Això permet mantenir els espais nets i controlar el nombre de gats de la colònia, així com detectar ràpidament qualsevol incidència.

Un element clau en la gestió de la colònia és l'esterilització dels gats, ja que és l'única mesura eficaç i ètica per controlar la població felina.

Totes les donacions són imprescindibles per poder continuar aquesta tasca. Els diners recaptats es destinen íntegrament a alimentació pels gats de la colònia i despeses veterinàries.

Ens agradaria compartir un cas concret d'un gat de la colònia que fa uns mesos va aparèixer un matí sense mobilitat a les potes del darrere, possiblement a causa d'un atropellament. Davant d'aquesta situació, vam actuar de seguida per poder-li donar l'atenció que necessitava amb urgència.

Gràcies a la ràpida actuació i al magnífic equip veterinari que el va atendre, en Doraemon va poder rebre el tractament necessari i iniciar el procés de recuperació. Va ser un cas complex que va requerir proves, medicació i seguiment veterinari.

Aquest tractament va ser possible gràcies a les donacions. Les aportacions econòmiques ens van permetre fer front a les despeses veterinàries i donar-li una oportunitat de recuperar qualitat de vida. Sense aquest suport, no hauria

Camí Ral

estat possible actuar amb la rapidesa i l'eficàcia que la situació requeria.

Aquest és només un exemple de com les donacions es transformen directament en atenció veterinària, cures i segones oportunitats per als gats de la colònia.

La colònia de gats de Copons és el resultat de la implicació de moltes persones que estimen el poble i els animals. Amb respecte, suport i col·laboració, podem continuar cuidant els gats de la colònia i fent-la possible dia a dia. ✿

Marxa Nòrdica

Teresa Bertran i Carme Abad

Ja fa uns tres anys, un grup de dones i homes de Copons amb ganes de caminar, ens vam apuntar a la marxa nòrdica de municipis i estem molt contents de les caminades que fem.

Aquest any el grup de Copons, per començar a escalfar motors, el dia 12 de novembre, vam fer una caminada pels voltants de Copons, per fer esport i conèixer una mica més el municipi.

Així que a les 9.00 h del matí vam sortir del poliesportiu des d'on es va emprendre camí cap al Murinyol-Camí Ral fins a la Clau on vam parar a esmorzar, per continuar fins a l'ermita de Sant Ermengol. Un total de 14 km. I a la 1 h del migdia arribàvem a Copons. La següent caminada va ser el 25 de novembre amb els companys que ens toquen aquesta temporada, els de Lliçà d'Amunt. Van ser 10 km, i a les 4 de la tarda tornàvem a Copons.

Aquesta temporada visitarem també Vacarisses, Copons, Sant Vicenç de Castellet i la cloenda serà a Santa Maria de Palautordera.

Dimecres 17 de Desembre: Mini passejada pels voltants de Copons i dinar a la sala polivalent

A les 9:30 h Sortida des del poliesportiu cap els Vinyals, camp de futbol i fins a la Font de la Bonamossa.

Per dinar farem una paella de peix. I com podeu imaginar després de la passejada, com sempre entretinguda, xerrant amb tothom i gaudint de la companya i el paisatge, fem un bon dinar de Nadal!

Gràcies al Jordi Mercadal, al cuiner Josep Marques i al reporter del Dron Josep Riera.

Aquestes sortides m'omplen el cor, m'ho passo molt bé i les espero amb il·lusió...i estic segura que aquest sentiment és compartir per tot el grup.

FINS LA QUE VE! vista de dron, el Josep Riera ens va delectar amb la seva habilitat, gràcies!

Només cal afegir que el cuiner Josep va demostrar el seu art culinari i la paella estava EXQUISIDA, gràcies, Josep Marqués; repetirem!

Ja veieu, ganes de passar-ho bé, caminar, menjar, xerrar, descobrir, aprendre, riure, compartir, natura, respirar a fons, vida sana, tancar els ulls i deixar-te emportar, pots fer d'una simple excursió, un esport- un sentiment... un còctel que us aconsellem.

Fins la que ve! 🌸

APUNTA'T AL NOU CLUB DE LECTURA

Copons ha estrenat fa pocs mesos un club de lectura que ja comença a consolidar-se com un nou espai de trobada cultural al municipi. La iniciativa ha tingut molt bona acollida i actualment compta amb la participació d'una quinzena de veïnes i veïns amb ganes de compartir lectures i reflexions al voltant dels llibres.

Fins ara ja s'han llegit dues obres: *Història d'un piano*, de Ramon Gener, i *Una vegada va ser estiu la nit sencera*, d'Elisabet Riera. Totes dues lectures han generat converses molt interessants, amb punts de vista i aportacions personals que han permès aprofundir tant en la pròpia història, com en el seu context. La tercera lectura escollida és *Aterratge*, d'Eva Piquer. Les persones participants al club són les que fan la selecció dels llibres, i es demanen en préstec de manera conjunta al Bibliobús Montserrat.

Les sessions del club se celebren aproximadament un cop al mes, els divendres a la tarda, a la sala polivalent. El club de lectura de Copons està obert a tothom que hi vulgui participar, independentment dels hàbits lectors. A través d'aquest QR les persones interessades s'hi poden apuntar i sumar-se a aquesta proposta cultural que vol continuar creixent al municipi.

Les tardes de dijous, Ping-Pong a la Sala Polivalent

Biel Closa Múnera

Cada dijous a la tarda, un grup d'aficionats al Ping-Pong ens reunim a la Sala Polivalent per gaudir d'aquest esport. Som persones de totes les edats, des dels més joves fins als més grans, fet que converteix les trobades en una experiència intergeneracional molt enriquidora i divertida. Les sessions estan obertes a tothom, de manera que qualsevol persona que tingui curiositat pot venir a provar-ho.

Durant les trobades es crea un ambient molt agradable, on gaudim d'un esport dinàmic i divertit que, alhora, exigeix un alt nivell de concentració. Les sessions tenen una durada d'una hora i mitja, de 19 h a 20.30 h, i combinen diferents modalitats de joc i exercicis per millorar la tècnica. Hi fem partides individuals (1 contra 1), dobles en parelles i exercicis d'escalfament centrats a perfeccionar aspectes clau del joc, com ara els serveis.

Hem parlat amb alguns dels participants més habituals per conèixer com es van aficionar al Ping-Pong i què els motiva a continuar practicant aquest esport. En Joan Brunet, un dels organitzadors i dels més veterans del grup, explica que s'hi va aficionar de ben jove, quan estiuejava a Copons i jugava primer a la rectoria i més endavant en torneigs a La Barraca. En Josep Maria Baños, també organitzador, comenta que va començar a jugar amb només vuit anys i que, com en Joan, passava els estius jugant a la rectoria.

En Jordi Rodellar ens explica que va iniciar-se en aquest esport als dotze anys, a l'escola Emili Vallès d'Igualada, participant fins i tot en els jocs escolars. Tot i això, després va deixar-ho durant molts anys, fins que gairebé quaranta anys més tard ha tornat a jugar gràcies a l'aparició d'aquest curs de Ping-Pong. Entre els més joves, l'Àdan Castell recorda que va començar jugant amb els amics a la taula del poliesportiu, mentre que l'Arlette Tomàs s'hi va interessar arran de l'obertura d'aquests cursos. Pel que fa a mi, sempre havia trobat el Ping-Pong atractiu, però només hi jugava de manera ocasional; aquest any, però, he començat a assistir-hi regularment cada dijous per practicar-lo amb més continuïtat.

Quant als motius que ens porten a practicar aquest esport, en Joan destaca que és una activitat física molt beneficiosa per mantenir-se en forma i que, segons alguns metges, també aporta avantatges per a la salut mental. A més, remarca que el curs és un espai molt agradable on s'ho passa molt bé. En Josep Maria afegeix que els esports de raqueta sempre se li han donat bé i que el Ping-Pong ajuda especialment a millorar l'agilitat. En Jordi explica que la seva tornada respon sobretot a la nostàlgia dels anys d'infantesa. L'Arlette considera que és una manera divertida de passar l'estona, mentre que l'Àdan va aprofitar l'oportunitat per variar d'esport, ja que habitualment practica gimnàstica esportiva. Personalment, coincideixo que és un esport molt entretingut, que requereix concentració i que esdevé cada cop més gratificant a mesura que vas millorant.

En definitiva, el Ping-Pong és una molt bona opció per passar les tardes de dijous: una activitat saludable, amb bona companyia i un excel·lent entreteniment. ✨

Resum de fets, activitats i actes del juliol de 2025 a febrer de 2026

JULIOL

05. Curs teòric-pràctic IA generativa a càrrec d'Oriol Martí.
11. Exposició del projecte "Mans i eines" de l'Iris Piedras i David Segura, de l'Escola Municipal d'Art i Disseny, La Gaspar.
12. Els Bastoners de Copons participen en la 39 Trobada d'Acordionistes de Maçaners.
15. Convocatòria oberta Fira Singular de Cultura Artesana 2025
16. Sessió informativa sobre banca mòbil i targetes a la sala petita polivalent.
25. Cloenda activitats piscina municipal. Entrega diplomes i berenar.
27. Publicació programa Festa Major Estiu 2025.
29. Publicació guanyador cartell Festa Major Estiu 2025, Xavi Sira Comella.

AGOST

01. Concert de GINESTÀ a les 22:00h a la Plaça Ramon Godó. Festival Alta Segarra.
05. Surt el número 59-60 del butlletí informatiu i d'opinió de la vila de Copons, Camí Ral.
08. Inici Festa Major d'Estiu 2025.
09. Cursa de Festa Major Estiu, CORRIOLS DE COPONS a les 8h./ Repic de campanes/ Correcarrers/ Sopar d'entrepans/ Pregó/ Nit jove amb DR.KIMSY, BLUE VERSIONS i DJ BOUETE, a la pista esportiva de Copons.
10. Cercavila amb gegants i bastoners de Copons dins el marc de la Festa Major d'Estiu/ Animació infantil amb Jaume Barri i berenar a la Plaça Ramón Godó.
11. Sessió d'Aquagym a la piscina municipal dins el marc de la Festa Major d'Estiu 2025/ 3x3 de Bàsquet, poliesportiu de Copons a les 18h/ Gimcana pel poble organitzada pels joves de Copons/ Els Bastoners ballen a casa/ Nit d'havaneres i ron cremat a la piscina municipal amb SON DE L'HAVANA.
12. Concurs de dibuix de Festa Major d'Estiu 2025, 11h Placeta de Cal Segura/ Neon Party al Bar de la piscina organitzada pel joves de Copons.
13. Torneig de futbol sala a les 19h, poliesportiu de Copons/ FINAL del Truc.
14. Ball de vetlla amb la NEW MARABÚ i sopar a la mitja part del ball.
15. Ofici solemne de Festa Major a l'Església parroquial/ Vermut i sardanes amb la cobla de cambra TERRA DE MARCA a la Plaça Ramón Godó/ Concert de versions amb Juli Piris a la Plaça Ramón Godó.
16. Sopar final de festa de la Festa Major d'Estiu 2025. Bingo i Bingo musical.

SETEMBRE

06. Mostra Hortícola del Tomàquet de Copons.
10. El Bibliobús Montserrat porta a Copons l'espectacle " Seny i Rauxa", una sessió de contes a càrrec de Jordina Biosca.
11. Diada de Catalunya.
21. Actuació dels Bastoners de Copons a Igualada, participen a la Cercavila d'hereus i pubilles organitzada per FirAnoia, compartint ball amb els Bastoners de Jorba/ Participació de l'hereu i la pubilla a FirAnoia, Ona Castell Muñoz i Roc Mena Ivorra van ser a la tradicional recepció de pubilles i hereus.
26. Primera trobada d' El Club de Lectura de Copons.
28. Els Bastoners de Copons fan una Ballada de tardor a l'ermita de St. Gabriel de Veciana.
30. Prova ES-ALERT, simulacre de Protecció Civil.

OCTUBRE

01. Inici Micro Gimnàstica a la sala polivalent.
04. Festival Mort de Riures.
06. L'Ajuntament de Copons finalitza l'execució del projecte d'actuacions d'ombrejat artificial amb el suport del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica.
08. Incidència mecànica al Bibliobús.
10. Nou servei de Podologia a càrrec del podòleg David Díaz.
18. Fira Singular de Copons.
24. Sessió informativa, a les 19h a la Sala polivalent. Cobrim la pista?
31. La Nit de les Ànimes/ Festa de la Castanyada a Copons, organitzada per l'Ajuntament de Copons. Sopar, concurs de panallets i el plat fort, Monòleg a càrrec del reconegut humorista Edu Mutante, a la sala polivalent.

- NOVEMBRE**
- 01. Enquesta per valorar el nou Forn de pa de Copons, El pa del David.
 - 05. Xerrada i documental : PETJADES (IN) VISIBLES: VEUS I VIVÈNCIES DE LES PERSONES GRANS LGTBI.
 - 08. El Bibliobús segueix sense poder venir, i es renoven tots els documents prestats fins el dia 1 de desembre.
 - 09. Teatre a Copons, a les 18h a la sala polivalent, DONES DE FLORS I HERBES de la companyia La Fanga Escènica.
 - 12. Caminada per Copons Nord, Camí Ral fins l'Ermida de Sant Ermengol.
 - 14. L'Ajuntament i la perruqueria firmen el contracte.
 - 22. Presentació del nou servei de Perruqueria municipal a la Sala polivalent de Copons.
 - 23. Teatre a Copons, a les 18h a la sala polivalent, POMPEU FABRA S'ESCRIU AMB CE TRENCADE. de la companyia Terra Teatre.
 - 25. Dia Internacional per l'Eliminació de la Violència vers les dones/ Marxa Nòrdica. Sortida a Lliçà d'Amunt.
 - 27. Feines de pintura viària a la carretera davant les escales de l'escola.
 - 28. Trobada d'El Club de Lectura", parlarem del llibre " HISTÒRIA D'UN PIANO de Ramon Gener, a la sala polivalent.
- DESEMBRE**
- 08. Els Bastoners actuen al Mercat de Nadal de St. Martí de Sesgueioles.
 - 18. Dia internacional del migrant. Teatre a casa amb "Le Voyage", Jam posa el focus sobre els refugiats i migrants, i el viatge que han d'empendre cap a una nova vida.
 - 23. Arrenca una campanya de divulgació del comerç local amb l'eslògan " Copons et serveix".
 - 24. Felicitació de Nadal de l'Ajuntament.
 - 26. Arribada patge Faruk a la Sala Polivalent de Copons.
 - 30. A partir del gener, el Bibliobús Montserrat ens visitarà cada divendres de 15.30 a 18.30h.
 - 31. Tanca el bar de la piscina de Copons Cal Filo.
- GENER.**
- 03. Concert de Nadales a càrrec de la Copons Band.
 - 05. L'ADF i l'Ajuntament escampen sal als carrers de Copons arrel de la nevada que ha caigut/ Arribada dels Reis d'Orient a les 19.30h a l'apaiadero.
 - 07. Comunicat del nou equip del Camí Ral.
 - 08. S'anuncien treballs de millora al bar de la piscina municipal.
 - 09. Trobada del Club de Lectura per parlar sobre el llibre d' Elisabet Riera " UNA VEGADA VA SER ESTIU LA NIT SENCERA".
 - 10. Esmorzar amb els participants del programa Vellesa Activa.
 - 13. Mercat de Nadal de Copons. Dos dies d'activitats, artesanía i tradició
 - 14. Mercat de Nadal de Copons.
 - 16. Inici Festa Major d'hivern 2026. Jocs esportius i tradicionals, sopar de carmanyola i DJ's Imma i Jordi.
 - 17. S'anul·la la 2a cursa d'hivern/ Ball de tarda a càrrec de l'orquestra SOM-HI BAND i el ball de la crespella.
 - 18. Missa solemne en honor a St. Sebastià/ Actuació dels Bastoners i Geganers de Copons a la sortida de missa en el marc de la Festa Major d'hivern 2026/ Vermut musical a càrrec de Marta Roviroa i Pol Pastor a la Sala polivalent.
- FEBRER.**
- 07. Presentació del llibre " de 50. Bienvenida a tu mejor edad" a càrrec de l'autora Carme Portí.
 - 08. Ànimes Copons presenta un concert de Meritxell Gené al Moli del mig de Copons a les 12h. Finalment es trasllada a la Casa Gran, al C/ St Magí,9 de Copons.
 - 14. Copons de Festa organitza el Carnaval de Copons, amb rua, sopar, concurs de disfresses Disney i Dj Storik.
 - 18. Taller de dispositius MÒBILS per a persones grans a càrrec d'Úrsula García i el programa esTIC+aprop.
 - 20. Trobada del Club de lectura de Copons, per parlar sobre el llibre d'Eva Piquer "ATERRATGE". A les 19h a la sala polivalent.
 - 21. El grup de teatre La Barraca presenta " LES CARTES D'HÈRCULES POIROT", de Jaume Fuster. A les 19h a la sala polivalent.
 - 22. Inici assajos de Caramelles a les 19h a la sala polivalent.
 - 25. Marxa Nòrdica a Copons. Sortida del poliesportiu a les 9h.
 - 27. Eleccions agràries 2026.
 - 28. Presentació del llibre "AIGUA. Un recurs vital " de la meteoròloga de tv3 Gemma Puig. A les 18h a la sala polivalent de Copons.

El picot garser gros

Jordi Rodellar Fustero

Tots hem sentit parlar dels picots, sovint anomenats "ocells fusters", i de la seva habilitat per perforar la fusta dels arbres. A l'entorn de Copons, aquesta presència es concreta en dues espècies ben diferents: el picot garser gros, molt abundant i fàcil de detectar, i una altra de força més escassa, que també apareixerà al llarg de l'article.

El picot garser gros és, amb diferència, el picot més abundant a Catalunya. Present a la majoria de les masses forestals, és una espècie fàcil d'observar, tant per la seva freqüència com pel seu comportament actiu i visible als troncs. Segons les estimacions disponibles, a Catalunya hi ha entre 30.000 i 60.000 parelles reproductores, una xifra que reflecteix el seu bon estat de conservació i la seva capacitat d'adaptació als diferents ambients forestals.

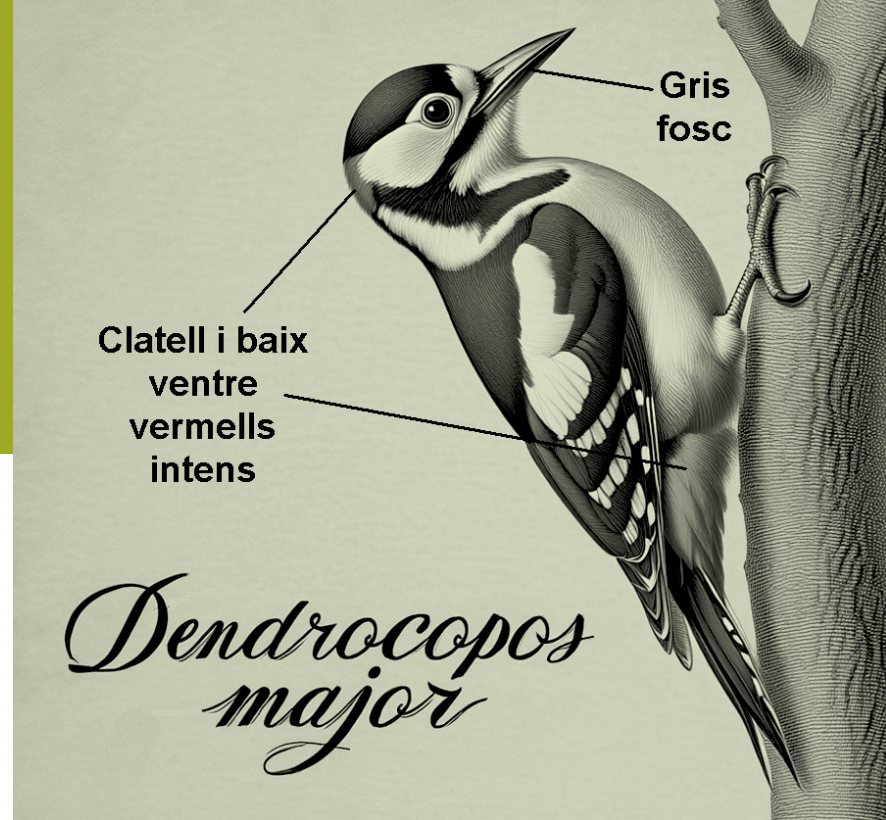
És un ocell de mida mitjana, amb una longitud d'entre els 23 i els 26 centímetres. El seu plomatge és inconfusible, dominat pel contrast net entre el negre i el blanc. D'aquí ve el nom de garser, pels colors blanc i negre propis de les garses. A les parts superiors predomina el negre, amb una gran taca escapular blanca i un barrat clar a les ales. Les parts inferiors són blanques, amb la regió anal i les infracobertores caudals de color vermell intens.

El mascle adult es distingeix per una taca vermella al clatell, absent en la femella, que presenta el cap negre i blanc. Els individus joves, en canvi, mostren el cap gairebé tot vermell, un tret que es va perdent amb l'edat. El bec és fort i recte, de tonalitat grisosa, adaptat a una vida lligada a la fusta. Les potes són robustes i presenten una disposició peculiar dels dits, amb dos orientats endavant i dos enrere, que li permeten aferrar-se amb fermesa a l'escorça. Aquesta adaptació, juntament amb la cua rígida, li facilita desplaçar-se amb seguretat pels troncs en posició vertical.

La primera vegada que vaig poder observar de ben a prop un d'aquests ocells va ser als voltants de la Font del Freixe. En uns arbres morts, pujava pel tronc amb una facilitat sorprenent. En adonar-se de la meua presència, s'amagava darrere del tronc i treia el cap de tant en tant, com si volgués comprovar on era i si representava cap perill. Davant qualsevol sospita, manté aquesta actitud cautelosa abans de reprendre l'activitat. Observacions com aquesta expliquen bé el tipus d'entorn que freqüenta el picot garser. És un ocell estretament vinculat als ambients forestals, sobretot aquells on hi ha arbres vells, troncs morts o fusta en descomposició. Boscos caducifolis, pinedes, rouredes o zones mixtes formen part del seu territori habitual. També pot aparèixer en parcs, arbredes i espais periurbans, sempre que hi trobi arbres adequats per alimentar-se i nidificar. El seu comportament és actiu i metòdic. Es desplaça pels troncs amb moviments curts i precisos, inspeccionant l'escorça. Sovint es fa notar pel tamborinatge sec i repetit, amb el qual marca territori i comunica la seva presència. A aquest senyal sonor s'hi afegeix un reclam breu i explosiu, un "quic" sec i agut, que emet sobretot en vol o quan se sent inquiet.

L'alimentació del picot garser s'adapta a les estacions. Basa la dieta en insectes i larves que extreu de la fusta amb el bec. A la tardor i a l'hivern, quan els insectes escassegen, incorpora fruits secs i llavors. Aglans, pinyons i ametlles passen a formar part de la dieta, sovint oberts amb una tècnica ben característica. El picot aprofita esquerdes naturals o forats de l'escorça com a encluses, on encaixa el fruit per colpejar-lo fins a accedir al contingut.

Un comportament més sinistre del picot garser és l'atac ocasional a nius d'altres ocells, fins i tot a caixes niu fabricades amb fusta. Per aquest motiu, moltes d'aquestes estructures reforcen el forat d'entrada amb una xapa metàl·lica o de plàstic, per intentar prevenir aquests atacs, relacionats amb la cerca d'ous o de polls com a recurs alimentari. Aquesta capacitat d'adaptació alimentària explica en part la seva presència durant tot l'any i l'abundància d'aquesta espècie.

A Copons, vaig descobrir fa uns pocs anys que van produir atacs a nius d'oreneta cuablanca. Tot apunta que el picot hi accedia buscant ous o pollets, un comportament poc habitual, ja que no sol endinsar-se dins les poblacions per atacar nius de fang tancats sota voladissos com els de les orenetes cuablanca. També s'ha documentat puntualment en altres països, com el Regne Unit i Ucraïna. Potser aquella primavera una manca d'aliment el va empènyer a actuar així. Molts pollets van aparèixer a terra sense signes de depredació, fet que suggereix que l'objectiu principal podria tractar-se dels ous.

Per nidificar, el picot garser excava el seu propi niu en la fusta, habitualment en troncs d'arbres morts o debilitats. També pot aprofitar suports artificials, com pals elèctrics i de comunicacions, sempre que el material li permeti obrir-hi una cavitat. El forat d'entrada és circular i dona accés a una cambra interna sense cap mena de revestiment, on les serradures fan de base. Aquesta manera d'explorar i treballar la fusta queda reflectida en el seu nom científic, *Dendrocopos major*, format a partir del grec *dendron* (arbre) i *kopos* (cop).

He pogut veure pals de la llum i telefònics que han hagut de ser substituïts pel gran nombre de forats que hi havien obert, fins al punt de presentar risc de trencament. Aquest comportament converteix el picot garser gros en un veritable maldecap per a les companyies elèctriques i també de comunicacions. De fet, seguint l'antiga carretera de Calaf s'han reemplaçat pals de fusta per altres de recoberts amb un polímer sintètic dur que la imita, amb l'objectiu d'evitar els forats fets per aquest ocell.

La posta consta habitualment de quatre a sis ous, de color blanc brillant. La incubació dura aproximadament dues setmanes i és compartida pels dos adults, que s'alternen durant el dia i la nit. Un cop neixen, els polls són alimentats principalment amb insectes i larves. Al cap d'unes tres setmanes, els joves abandonen el niu. Encara depenen dels adults durant uns dies, fins que guanyen autonomia i es dispersen.

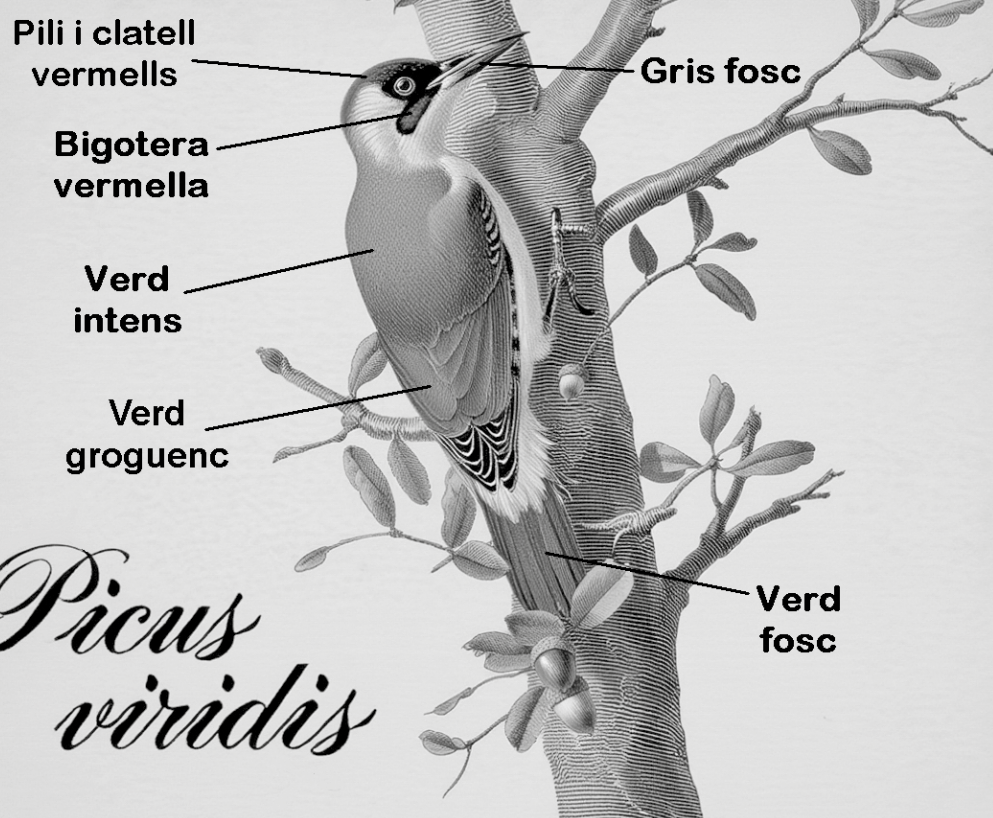
La llengua, però, no compleix només una funció alimentària. S'ha descobert que el picot la replega parcialment al voltant del crani, actuant com un element de protecció davant els forts impactes contra la fusta. Durant el tamborinatge es produeixen desacceleracions que poden arribar fins als 1.400 g (una g és l'acceleració de la gravetat, uns 9,8 m/s²), una magnitud que és enorme i que causaria danys irreversibles al cervell de la majoria d'animals. Per fer-nos-en una idea, els pilots de caces militars, fins i tot amb vestits anti-G, poden perdre el coneixement quan les acceleracions sostenides superen aproximadament els 8 o 9 g, un valor irrisori en comparació.

En el cas del picot, aquesta energia es dissipa gràcies a una combinació d'adaptacions molt afinades: una estructura cranial porosa i un angle d'impacte gairebé rectilini que distribueix la força cap al cos. Una petita desviació d'aquest angle d'impacte, li trencaria el coll a l'instant. També té un sistema de parpelles gruixudes que es tanquen en mil·lisegons abans del moment del cop, evitant que els ulls li surtin literalment disparats del crani. Tot plegat configura una autèntica obra d'enginyeria evolutiva, perfeccionada durant milers d'anys, que fascina als estudiosos d'aquests ocells tan singulars.

A Catalunya hi ha presents altres dues espècies de picots garsers, molt més escasses que el picot garser gros. El picot garser mitjà és el més rar de les tres i té una distribució molt limitada. La seva presència es restringeix a la

Il·lustració d'un picot garser gros mascle
(*Dendrocopos major*)

Il·lustració d'un picot verd mascle
(*Picus viridis*)

Vall d'Aran, on manté una població molt reduïda, formada per unes poques desenes de parelles reproductores, associades a boscos madurs del Pirineu. Fora d'aquest àmbit, no hi ha presència a la resta del territori català.

El picot garser petit és una espècie discreta i difícil d'observar, amb una mida similar a la d'un pardal. A Catalunya és escàs i localitzat, present sobretot en boscos de ribera i zones humides del nord i nord-est del país. Tot i que en algunes àrees ha mostrat una lleu expansió, a la Catalunya central i a l'entorn de Copons la seva presència és gairebé nul·la, fet que explica com costa detectar-lo fora dels seus nuclis habituals.

A Catalunya hi ha altres integrants de la família dels pícids més enllà dels picots garsers. Una d'elles és el colltort, un ocell migrant estival que arriba a Copons a la primavera i marxa a finals d'estiu. Tot i pertànyer a la mateixa família, no pica la fusta ni excava cavitats. S'alimenta sobretot de formigues, pupes i larves, que captura als formiguers amb la seva llarga llengua. A l'entorn de Copons hi és present durant els mesos més càlids, tot i que costa molt d'observar, però és fàcil reconèixer el seu cant molt diferenciat d'altres ocells.

Un altre membre destacat de la família dels pícids és el picot negre, el més gran dels picots europeus. S'associa a grans masses forestals madures i la seva presència es vincula sobretot al Pirineu i al Prepirineu, on disposa d'arbredes extensives i tranquil·les.

Un altre representant ben conegut de la família dels pícids és el picot verd. A Catalunya és una espècie força sedentària i comuna, amb una població estimada d'entre 8.000 i 13.000 parelles reproductores, absent només de les zones més altes del Pirineu i del delta de l'Ebre. A Copons, però, no havia estat una espècie habitual. Tanmateix, els darrers quatre anys he pogut constatar la presència continuada d'almenys un exemplar a la zona del Morinyol i el Gelabert. Aquest individu comparteix territori amb els picots garsers també sedentaris de la zona, fet que apunta a una ocupació estable en el medi però de moment no sembla que s'hagi reproduït aquí. Es tracta d'un ocell de mida considerable, clarament més gran que els picots garsers, amb un plomatge verd dominant i tocs de vermell al cap i el mascle també a la bigotera. Passa molt de temps a terra alimentant-se, sobretot en formiguers, que explora amb la seva llengua llarga i enganxosa. Prefereix ambients oberts amb arbres dispersos, clarianes forestals i zones de mosaic agroforestal, on combina espais arbrats per refugiar-se amb àrees obertes riques en aliment.

En el meu cas, la seva presència sempre m'ha estat revelada abans pel so que no pas per la vista. El picot verd emet un crit molt peculiar i estrident, una mena de "kiàu-kiàu-kiàu" repetit, que sovint s'ha comparat amb una rialla aguda, que ressona a força distància i el delata amb facilitat.

Recordo un matí prop de l'antiga pedrera de ciment. En sentir aquell crit tan característic, m'hi vaig acostar fins a localitzar-lo en una acàcia exposada a ple sol. En apropar-me a prop d'un centenar de metres, em va detectar i va fugir. La llàstima va ser no portar la càmera de fotografiar, fet que em va impedir documentar l'observació amb imatges.

Els picots són una part essencial dels ambients forestals, tant pel seu paper en el control d'insectes com per la creació de cavitats que després aprofiten altres espècies. A l'entorn de Copons, aquesta presència es

concentra sobretot en el picot garser gros, clarament el més abundant i constant. De manera més puntual, s'hi observa també el picot verd, una presència encara discreta, però que podria consolidar-se amb el pas del temps. ✿

Bibliografia

- *Guia de rapinyaires de Catalunya* – Fran Trabalón i Àlex Ollé – Cossetània Edicions
- *Guia de camp dels ocells a Catalunya* – Carlos Álvarez-Cros i Fan Trabalón – Omega 2017
- *Els ocells* – Col·lecció Conèixer la natura amb Jaume Sañé – Cossetània Edicions.
- *Science China Life Sciences*. Wang, L., Lu, S., Liu, X., et al. (2013). *Biomechanism of impact resistance in the woodpecker's head and its application*
- *Birds Britannica*. Mark Cocker & Richard Mabey. London: Chatto & Windus, (2005)
- *Berkut 14(2)*, Merzlikin, I. R. & Sheverdyukova, A. V. (2005)

Picot garser gros femella en un pal d'una línia elèctrica a la Serra de Cal Queta, Copons.

SIMILA

Ricard Closa

A propòsit de «Les ciutats invisibles».

Entre la imaginació i allò imaginable, el llibre d'Italo Calvino s'emmarca com una conversa entre l'emperador Khublai Khan, que constantment rep comerciants que vénen a descriure l'estat del seu vast imperi en expansió, i Marco Polo. Aquest llibre és una col·lecció de descripcions de ciutats fantàstiques que són narrades pel cèlebre mercader venecià Marco Polo al rei dels tàrtars. Les descripcions són en realitat petits contes amb temàtiques diverses com a fil conductor. Es parla del desig, la mort o els símbols, entre d'altres. Al llarg de l'obra es troben diferents categories de ciutats; cadascuna està lligada a una temàtica diferent.

Inspirat en aquests relats i com a modestíssim homenatge he escrit aquest relat:

Simila és un poble força estrany, de fet, m'atreviria a dir que és un gran disbarat. No hi ha cap cantonada a escaire, totes són arrodonides i mal aplomades. Els balcons fan l'efecte que s'hagin de precipitar, sense remei possible, damunt els caps dels vianants. Lluny de caure, però, desafien la llei de la gravetat i sostenen garlandes de plantes suculentes en forma d'artròpode, enrevessades entre els barrots de forja de les baranes i de les quals en regalima un suc espès i llefiscós. Sovint s'hi poden veure velles trementinaires que en recullen els pòsits caiguts damunt les voreres, per fer-ne unguents guaridors de tota mena de pestes i turments. Els carrers tortuosos s'entrellacen conformant una espiral laberíntica que fa cap a la plaça de la Vila. Des d'allà s'enfila el carrer Major, travessant un garbuix de carrerons, fins a la Torre del Moro, el punt més alt de la contrada. En aquesta torre, diuen, que hi va viure un home vingut de l'est, que parlava una llengua estranya, s'alimentava només de ratapinyades i fabricava instruments musicals. En Jeremies, el més vell dels vells del poble explica que l'home de la torre havia inventat la màquina de fer música perpètua, una andròmina plena de tubs, bufadors, palanques i rodes dentades, i que un cop posada en marxa no deixava de sonar músiques horroroses, inoïbles, que espantaven els més valents i marcién flors i amorettes. Si ens miréssim Simila des del cel s'assemblaria a una gran clau de sol, dibuixada per algú mancat de seny. L'Església és de pedra tosca amb el campanar de curculles i entre les esclertes dels absis hi neixen cactus boteruts, plens de punxes amb les quals la canalla fabrica dards que després disparen, bufant canyes xiules, amb el maligne propòsit de matar sargantanes i

llangardaixos. Dels rèptils morts i assecats al sol, les velles més velles i més sabies en fan un licor de color verd ortiga i gust d'ametlla amarga. Als homes els agrada amb bogeria i sempre que en beuen acaben ballant a la plaça, en calçotets que els van balders i que deixen veure la pebrotera brandant com borles al vent. Hi ha un forn que despatxa pans blancs sense llevat, rodons i plans, que els calbs es calen com si fossin boines, i que quan són eixuts els fan servir per fer curses, engegant-los avall del carrer Major, que fa baixada. Els diverteix veure'ls rebotre i esmicolar-se contra les llambordes cantelludes que sobresurten. Quan això passa, criden embogits: Crostons pel mossèn! Crostons pel mossèn! I el mossèn s'enfada però no gaire, perquè sap que després el conviden a dinar i a xarrupar licor de llangardaix. Hi ha una dona que sempre vesteix amb enagos i res més, un nen amb quatre orelles, un senyor amb barret de copa que passeja un pop dins una gàbia. L'alcalde és geperut i té de primer regidor un marrà d'una sola banya que remuga en arameu. I a Simila res, res, està prohibit. 🌸

Transports

Telèfon informació general: 012

ALSA

Telèfon: 902 42 22 42

Web: www.alsa.es

Andorra – Barcelona

Andorra	Copons	Barcelona
05:50 h	08:27 h	09:45 h
15:50 h	18:33 h	20:00 h

Barcelona – Andorra

Barcelona	Copons	Andorra
07:30 h	08:48 h	11:40 h
15:00 h	16:18 h	19:15 h

HISPANO IGUALADINA - MONBUS

Telèfon: 902 29 29 00

Web: www.igualadina.com

De dilluns a divendres

Calaf – Igualada

Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.
06:40 h	07:00 h	07:23 h	07:30 h
13:45 h	14:00 h	14:13 h	14:30 h
16:00 h	16:15 h		16:35 h

Igualada – Calaf

Igualada E.	Igualada H.	Copons	Calaf
11:15 h		11:32 h	11:42 h
15:15 h		15:32 h	15:42 h
18:00 h		18:17 h	18:27 h

Dissabtes

Calaf – Igualada

Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.
8:00 h	8:15 h	8:33 h	8:35 h
15:15 h	15:27 h	15:38 h	15:40 h

Igualada – Calaf

Igualada C.	Igualada E.	Av. Barcelona	Igualada H	Copons	Calaf
12:00 h	12:10 h	12:12 h	12:14 h	12:27 h	12:37 h
	18:45 h			19:15 h	19:30 h

TAXIS

Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n

Servei Taxi 24 hores: Carles Queraló, Tel. 670 296 675

CLIC.CAT

Servei de transport a demanda en vehicle de 7 places pels habitants dels municipis de la Mancomunitat de l'Alta Segarra: Copons, Calaf, Calonge de Segarra, Castellfollit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt i Sant Martí de Sesgueioles.

De dilluns a divendres de 08:00 h a 16:00 h.

El servei només es presta si s'ha sol·licitat amb antelació.

Com fer la reserva indicant la parada d'origen i la de destinació:

* Baixar l'aplicació "clíc.cat" al mòbil i demanar el servei.

* Fer la petició des de l'oficina d'Atenció al Ciutadà de l'Ajuntament.

Desplaçaments entre els municipis de la Mancomunitat i a Igualada.

www.copons.cat

Ajuntament de Copons

Atenció presencial

dilluns, dimecres i divendres

de 9h a 13h.

Dimarts i dijous atenció telefònica.

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons copons@copons.cat	93 809 00 00
Consultes sobre salut	061
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 00 00
Àrea Sanitària Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	112
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	112
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Avaries gas	900 55 50 00
Fecsa	902 702 115
Aigua de Rigat - Avaries	900 100 365
Aigua de Rigat - Atenció client	900 100 364
Telefònica - Avaries	1002
Antena col·lectiva	93 805 30 94
Correus	93 869 85 94
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola Quatre Vents	93 809 01 42
Bàscula pública	93 809 00 00
Bibliobús Montserrat b.Montserrat@diba.es	616 98 83 52

Col·labora amb Camí Ral:
Fotografies, opinió, retalls
d'història, actualitat, esports...

Ens ho pots enviar per correu electrònic:

camiral.copons@gmail.com

Nou mail

Codi editorial

1. Camí Ral és una revista que edita l'Ajuntament de Copons i la posa al servei de les entitats i ciutadania.
2. Camí Ral és un canal transmissor de l'actualitat del municipi, però també una eina de recuperació de la memòria oral i la història del municipi.
3. Els continguts de l'edició els decideix el Consell Editorial.
4. Les seccions, les mides i característiques dels articles formen part de les competències del Consell Editorial.
5. La revista compta amb un nodrit equip de col·laboradors coordinat pel Consell Editorial. Els articles i imatges s'elaboren i s'aporten de forma altruista.
6. El contingut de les notícies d'actualitat l'assumeix el Consell Editorial i el propi Ajuntament, en condició d'editor. Pel que fa a entrevistes, reportatges, articles d'opinió o altres notícies, la responsabilitat, en primera instància, serà sempre de la persona que ho signi.
7. Qualsevol lector que detecti algun error en la publicació podrà exercir el dret a rèplica, aplicant un criteri de proporcionalitat d'acord amb la llei.
8. El contingut dels articles sempre haurà de ser respectuós amb les persones, les entitats i les institucions. En cas contrari, no es publicarà.

FOTOS: CARNESTOLTES A LA BARRACA 1996. CEDIDES PER MARIA TERESA COMELLA I CONXITA